2026, Volume 16, Issue 2, Article Number 10
DOI: 10.48146/odusobiad.1814535
Received Date: 31.10.2025
Acceptance Date: 04.03.2026
Online Published Date: 23.06.2026

Research Article *Open Access*

Mapping the "Communication Theories" literature in Web of Science (1980–2024): A systematic literature network analysis (SLNA) [1]

İbrahim Karataş[1], Enderhan Karakoç[2]

[1] Institute of Social Sciences, Department of Basic Communication Sciences, Atatürk University, Erzurum, Türkiye; [2] Faculty of Communication, Department of New Media and Communication, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Ankara, Türkiye.

ABSTRACT

This study does not merely summarize the literature on communication theories in terms of content; instead, it maps the relational structure of publications indexed in the Web of Science (WoS) Core Collection using the keyword phrase "communication theories" through Systematic Literature Network Analysis (SLNA). The WoS search yielded a dataset of 597 publications spanning 1980 to 2024. The dataset was analyzed with respect to annual publication trends, the distribution of journals and subject categories, leading author and country contributions, citation performance, and keyword co-occurrence networks. Co-citation and co-authorship networks were used to identify the field's core references and collaboration clusters. The resulting maps reveal how theoretical orientations have evolved over time toward specific themes and which nodes have taken on bridging roles. The findings indicate that the literature accumulating around the phrase "communication theories" is not confined to a single subfield; instead, it forms thematic clusters spanning media studies, cultural approaches, critical traditions, and interdisciplinary areas. By making the field's thematic concentrations, key actors, and collaboration patterns visible, the results provide a data-driven roadmap and conceptual focal points for subsequent theoretical debates and research designs.

KEYWORDS

Communication theories, communication, systematic literature network analysis, bibliometric analysis, VOSviewer.

Web of Science'ta "communication theories" literatürünün (1980–2024) sistematik literatür ağ analizi (SLNA) ile haritalandırılması

ÖZET

Bu çalışma, iletişim kuramlarına ilişkin literatürü içerik düzeyinde özetlemekten ziyade, Web of Science (WoS) Core Collection'da "communication theories" anahtar ifadesiyle indekslenen yayınların ilişkisel yapısını Sistematik Literatür Ağ Analizi (SLNA) ile haritalandırmaktadır. WoS taraması sonucunda 1980–2024 döneminde 597 yayından oluşan bir veri seti oluşturulmuştur. Veri seti; yıllara göre üretim eğilimi, dergi ve konu kategorisi dağılımları, öne çıkan yazar ve ülke katkıları, atıf performansı ve anahtar kelime eş-görünüm ağları üzerinden analiz edilmiştir. Ortak atıf ve ortak yazarlık ağlarıyla alanın çekirdek referansları ile iş birliği kümeleri belirlenmiştir. Haritalar, kuramsal yönelimlerin zaman içinde hangi temalara kaydığını ve hangi düğümlerin köprü rolü üstlendiğini ortaya koymuştur. Bulgular, "communication theories" ifadesi etrafında biriken literatürün tek bir alt alana sıkışmadığını; medya çalışmaları, kültürel yaklaşımlar, eleştirel gelenekler ve disiplinlerarası temalar arasında kümeler oluşturduğunu göstermektedir. Sonuçlar, alanın tematik yoğunlaşmalarını, aktörlerini ve iş birliği örüntülerini görünür kılarak sonraki kuramsal tartışmalar ve araştırma tasarımları için veri temelli bir yol haritası ve kavramsal odakları sunmaktadır.

Cite: Karataş, İ., & Karakoç, E. (2026). Mapping the "communication theories" literature in Web of Science (1980–2024): a systematic literature network analysis (SLNA). *Ordu University Institute of Social Sciences Journal of Social Sciences Research, 16*(2), Article Number 10. https://doi.org/10.48146/odusobiad.1814535

Corresponding Author: ibrahim.karatas1@ogr.atauni.edu.tr

ANAHTAR KELİMELER

İletişim kuramları, iletişim, sistematik literatür ağ analizi, bibliyometrik analiz, VOSviewer

Introduction

The concept of theory originates from the Greek word theōria, which encompasses the semantic field of "looking, seeing, and observing." This etymological foundation suggests that a theory is not merely a technical instrument for explaining phenomena but also a perspective that directs our understanding of the world. Theories generate explanations by developing propositions regarding how and why phenomena occur, thereby institutionalizing modes of thought aimed at interpreting the world (Bilginer & Kucur, 2019, p. 8). Indeed, theoretical knowledge aims to analyze and conceptualize the complexity of human and social reality rather than merely describing observable phenomena (Özçetin, 2018, p. 25; Erdoğan, 2007, p. 154). Within this framework, every theory defines a unique perspective, and the validity of a theory is closely related to the internal consistency and explanatory power of that perspective (Ruler, 2018, p. 367). Consequently, theories can be considered mental maps that facilitate the interpretation of intellectual territories yet to be fully explored and guide the research process (Stacks & Salwen, 2014, p. 4).

Although communication is a fundamental concept within sociological theory (Greve, 2005), the term "mass communication" entered the literature in the early twentieth century to denote a new social phenomenon that became prominent with the rise of industrialization, urbanization, and modern institutions (McQuail, 2010). During this early period, a significant portion of the theoretical framework was shaped around Western-centric assumptions and research agendas (İto, 1990; Purcell, 2009; Bryant & Miron, 2004, p. 69). Communication science has developed as an interdisciplinary field since its inception, positioned at the intersection of disciplines such as psychology, sociology, economics, philosophy, history, and politics (Ballantyne, 2016, p. 331; Bilginer-Kucur, 2019, p. 10). This heterogeneous character of the field necessitated drawing upon the theoretical corpus and conceptual tools of various social science traditions (Weiss, 1971, p. 309). Indeed, early studies, particularly in the United States, drew heavily on the methodological repertoires of other disciplines because the field's institutionalization had not yet been completed, thereby significantly shaping the orientation of communication research (Taşçıoğlu, 2019, p. 50).

The institutionalization of communication as an independent scientific field gained momentum in the United States during the 1920s, driven by research aimed at explaining the social effects of radio and cinema. During this process, the theoretical and methodological underpinnings of the "mainstream" tradition became increasingly distinct. Researchers associated with the Chicago School sought to ground the field in empirical research by analyzing communication processes through themes such as urbanization, public opinion, and propaganda (Yaylagül, 2019, pp. 24–25). By the 1950s, the tendency toward model building in communication research was significantly strengthened by the influence of frameworks such as Lasswell's linear communication formulation and the Shannon–Weaver information model, which played a central role in shaping the field's conceptual language (Polat, 2016, p. 55).

In the 1940s and 1950s, election research and debates on opinion leadership shifted away from viewing influence as a direct and one-way process, bringing intermediary mechanisms such as the "two-step flow" and "personal influence" to the academic agenda (Lazarsfeld, Berelson & Gaudet, 1948; Katz & Lazarsfeld, 1955). This scholarly accumulation was further reinforced by the "limited effects" interpretation, which posited that in most cases the media is not a "necessary and sufficient cause" but rather an element that operates in conjunction with other social influences (Klapper, 1960). From the 1960s onward, approaches such as uses and gratifications, agenda-setting, and cultivation pointed toward a distinct diversification within

mainstream literature through mechanisms such as the audience's active choice, the attribution of public importance (salience), and long-term cultural learning (Blumler & Katz, 1974; McCombs & Shaw, 1972; Gerbner & Gross, 1976). This traditional orientation focused on examining media effects within the distinction between powerful, weak, and long-term effects, implicitly assuming the media's capacity to capture "hearts and minds" (Taylan, 2019, p. 222; Yıldırım, 2019, p. 87). Nevertheless, even during the same period, researchers emphasized that despite the diversity in theoretical production, media effects and audience responses were too complex to be reduced to a single causal line, thereby highlighting both the limitations of effect studies and the multidimensional nature of audience satisfaction (Craig, 1999; Shaw, 1979, p. 104).

The aforementioned empirical orientation, which developed under the influence of American pragmatism, has been criticized over time for positioning communication largely at the individual level while downplaying the broader social, economic, and political power relations that surround communication processes (Yaylagül, 2019, p. 26). The increased visibility of communication within social theory is closely linked to the rise of the television era as a cultural process. However, with exceptional examples such as Marshall McLuhan (1994) and Jürgen Habermas (1989), a significant portion of early theoretical approaches tended to overlook other communication media (Stevenson, 2002, p. 2). Due to these limitations, from the 1970s onward, the "critical communication" perspective, which situates communication processes within the context of social structure and power relations, gained significant traction against frameworks that treated communication primarily as a behavioral or psychological interaction (Fejes, 1984, p. 129; Roberts & Bachen, 1981, p. 308).

This historical accumulation points to a meta-theoretical pluralism in which empirical and positivist explanations coexist with interpretive and critical approaches. Consequently, theoretical debates diverge not only in their findings but also in the epistemological assumptions from which they speak (Craig, 1999). Mainstream communication research, therefore, represents not only the dominant orientation of the field's early period but also the primary epistemological reference point through which critical, interpretive, and cultural approaches that developed in subsequent decades have positioned themselves.

Influenced by the social movements that emerged in the 1970s, communication research engaged more closely with theoretical traditions of Continental European origin, such as ethnomethodology, phenomenology, and structuralism. This orientation became institutionalized in the United Kingdom under the banner of Cultural Studies. It established a critical counter-position to mainstream behavioral explanations through Raymond Williams' approach, which conceptualized culture as "a whole way of life" (Yaylagül, 2019, p. 27). This rupture significantly polarized theoretical debates in the field of communication. On the one hand, the liberal approach, which interpreted communication primarily within the framework of free interaction and pluralism, gained prominence, whereas on the other hand, the critical approach, focusing on the ideological functions of the media and its role within power relations, emerged (Sever, 1998, p. 44).

The emphasis on these sub-approaches aims to render more visible the pluralization emerging along the culture, identity, and representation axis within the communication theory literature, as well as how various forms of domination, such as race, coloniality, gender, and class, are articulated within media processes. Within the Cultural Studies tradition, Hall's encoding and decoding model has provided a critical conceptual tool for analyzing the relationship between ideology and reception by emphasizing that meaning is not "given" in the text but rather constructed through negotiations occurring within the contexts of production, circulation, and reception (Hall, 1980).

Over time, the critical perspective has diverged into sub-approaches that focus on more specific forms of domination and incorporate various axes of inequality into analysis. In this context, postcolonial theory has problematized the Western-centric organization of knowledge

production and, through Said's framework of Orientalism, analyzed how the media represent the East as an "other" and the power relations within which these regimes of representation are constructed (Said, 2003; Varol, 2022). Similarly, feminist theory, as the theoretical extension of the struggle for women's rights, has established gender inequality as a central agenda of communication and media research. This approach has significantly enriched the field across a broad theoretical spectrum ranging from liberal feminism's debates on equality and representation in media policies (Kaylı, 2011) to Marxist feminism's analyses of labor exploitation and relations of reproduction (Işık, 1998), from radical feminism's critiques of objectification and patriarchal power (Cevizci, 2009) to postmodern feminism's emphasis on contextuality and plurality (Türköne, 2003).

By the twenty-first century, the field of communication had become significantly more complex and multilayered, driven by the acceleration of technological transformations. While new media technologies have necessitated the re-evaluation and updating of existing theoretical frameworks (Erdoğan & Alemdar, 2005, p. 12; Berger et al., 2010, p. 5), they have also generated new analytical possibilities for explaining media effects through user practices and forms of interaction (Okkay, 2023, p. 13; Sierra Gutierrez, 2016, p. 44). Today, the dynamics defining the digital communication ecosystem require consideration not only within the scope of new media but also alongside processes such as platformization, datafication, and algorithmic sorting. Studies providing historical and critical readings of social media along the axis of a culture of connectivity have demonstrated that the technical infrastructure of platforms simultaneously establishes an economic and governance-related apparatus (Van Dijck, 2013). This connection is further emphasized by the concept of platform capitalism, which discusses the role of platforms within capitalist modes of value production (Srnicek, 2016), and by analyses conceptualizing new forms of power based on behavioral data as surveillance capitalism (Zuboff, 2019). Similarly, debates on data colonialism call for a reconsideration of the costs of connectivity through global inequalities and relations of dispossession (Couldry & Mejias, 2019).

This digital transformation has not only produced new objects of research in communication theory but also reshaped theoretical interests, conceptual priorities, and thematic clusters within the literature. Consequently, the concentrations emerging around digital platforms, networked communication, and data-driven governance within contemporary communication theory literature can also be expected to be traceable at the bibliometric level.

In an environment of volatility generated by rapid technological change, the explanatory power and durability of theories are continuously tested over time. Accordingly, the need for new conceptual frameworks to understand emerging communication phenomena is increasing (Jeffress, 2015, p. 523). Although the significance of mass communication studies has long been debated, this discussion has taken on a more critical and contemporary character in the current ecosystem, where the dynamics of digital platforms, networked communication, and data-driven governance have become increasingly prominent (Uyanık, 2016, p. 59). At the same time, the growing interest in metatheoretical issues over the last two decades (Berger, 1991) can be interpreted as an effort to delineate the theoretical boundaries of the field and to construct a distinctive theoretical identity (Bilginer-Kucur, 2019, p. 9). Within this framework, communication theories today function as strategic analytical tools that enable researchers to make sense of, classify, and interpret an expanding universe of data (García Jiménez, 2021).

The diversity of recently published studies demonstrates that the field of communication theories spans a wide spectrum in terms of both subject matter and analytical approach. For instance, a bibliographic evaluation tracing the historical institutionalization of the communication and culture perspective in Latin America (Cabezas & del Prato, 2022), a book review opening inter-theoretical transitions to discussion along a metatheoretical axis (Carpentier, 2022), a monograph proposing innovation around a new theoretical framework (Chen, 2021), a pedagogical application design for teaching communication theory (Gray, 2023),

and a book review addressing the Anglo-American theoretical tradition as a comprehensive body of knowledge (Kubilay, 2023) illustrate different manifestations of this pluralism.

When these theoretical expansions are evaluated together, the field of communication theories clearly does not follow a single linear trajectory. On the contrary, it displays a structure that pluralizes through different epistemological assumptions, regimes of representation, power analyses, and axes of social inequality. For this reason, examining the communication theories literature through bibliometric networks is important for revealing clusters, central nodes, and relational patterns generated by these theoretical ruptures and thematic concentrations.

Nevertheless, this theoretical richness also introduces the risk of fragmentation. While many studies focus on adapting specific theories to media and communication contexts, the systematic mapping of interaction networks and evolutionary patterns within communication theory literature remains relatively limited. Addressing this gap, the present study adopts a Systematic Literature Network Analysis approach. The bibliometric review conducted in the Web of Science database under the title "communication theories" seeks to reveal the organic connections between theoretical traditions, dominant schools, and emerging trends through network-based visualizations and to interpret these findings within the broader structure of the communication theory literature.

In this study, bibliometric network maps are not treated merely as descriptive outputs illustrating the quantitative distribution of publications. Rather, they are conceptualized as analytical tools that empirically reveal patterns within the literature, including the mainstream-critical divergence discussed earlier, the pluralization centered on culture, identity, and representation, feminist and postcolonial interventions, and the processes of digitalization and platformization. Accordingly, keyword co-occurrence patterns are used to monitor thematic concentrations, citation networks to identify intellectual centralities and bridging works, and country and category distributions to trace the institutional and geopolitical structuring of the field.

Accordingly, the study seeks to answer the following questions: (i) which theoretical clusters or schools occupy a central position in the communication theories literature, (ii) which authors and studies function as bridges between these clusters, and (iii) which theoretical orientations have gained prominence over time. The search fields and terms, time frame, document type, and language criteria used in constructing the dataset will be explicitly reported in the methodology section, thereby enhancing the replicability of the analysis.

Method

Research design

Mass media, as institutional structures that permeate almost every aspect of social life, are considered a complex set of phenomena in which researchable problem areas and variables are often ambiguously defined (Tannenbaum & Greenberg, 1968, p. 351). As a result of this complexity, it is difficult to speak of a single and universal form of the mass communication process; on the contrary, the emergence of numerous models aiming to represent either the whole of communication or specific components of the communication process points to the diversity of social reality (McQuail & Windahl, 2005, p. 19). In this context, every contribution made to communication theories can be read not only as an attempt to explain specific problem areas but also as a perspective that confronts the historical assumptions and limitations embedded within communication theory (Craig, 1993, p. 32). Considering the interdisciplinary nature of communication theories, the variety of disciplines contributing to this field is not surprising, as many disciplines addressing communication examine the phenomenon through their own conceptual and methodological frameworks. In particular, the institutionalization of the social sciences as legitimate academic disciplines following World War II increased the influence of psychology and other scientific fields on communication research. Researchers

from diverse fields played a decisive role in expanding the theoretical repertoire of communication studies by introducing their own theories and methodological approaches (Littlejohn & Foss, 2009).

Mass communication research has transformed over time into an academic field with an expanding scope and increasing institutionalization. In this transformation, the development of modeling approaches that allow for the explanation and testing of theories, as well as the inclusion of diverse disciplines such as linguistics, mathematics, information theory, and media studies in the research process, has played a decisive role (Golding & Murdock, 1978, p. 345). Nevertheless, a significant portion of the theoretical production accumulated in the field of communication presents a fragmented landscape composed of disconnected, seemingly incompatible, or loosely related theoretical orientations. Therefore, Craig (1989) argues that integrative approaches are necessary to analyze different styles of communication theories. He further suggests that an updated paradigm for communication research could reduce this conceptual fragmentation and provide greater clarity about the field's theoretical structure. Adopting this perspective, the present study aims to systematically map the works that encompass contemporary communication theories and the disciplines contributing to this literature, based on bibliometric findings, and to propose a holistic analytical framework for the field.

This multidisciplinary expansion and theoretical diversification within the communication theories literature necessitate a relational mapping that goes beyond content-based readings in order to achieve a comprehensive understanding of the field. To this end, this study aims to identify theoretical clusters and trends using objective criteria by examining citation, co-citation, and keyword patterns in the literature. In line with this objective, a Systematic Literature Network Analysis (SLNA) approach has been adopted, which integrates systematic review procedures with bibliometric network analysis techniques.

To achieve this objective, the Systematic Literature Network Analysis (SLNA) methodological framework has been employed. This methodology integrates the systematic literature review approach with the analysis of bibliographic networks. The adopted methodology allows traditional content-based literature reviews to be complemented by the extraction of quantitative information from bibliographic networks, thereby identifying emerging research topics and revealing the dynamic development of a discipline’s scientific production (Strozzi et al., 2017). Systematic review studies constitute a significant form of scholarly inquiry, and conducting such research requires examining all studies on a specific subject (Karaçam, 2013, p. 26).

The first stage of Systematic Literature Network Analysis is the literature review. Literature review plays a vital role as the foundation of any research endeavor. The fundamental steps and critical choices involved in conducting a literature review are discussed through four stages: (1) designing the review, (2) conducting the review, (3) analysis, and (4) writing the review (Snyder, 2019).

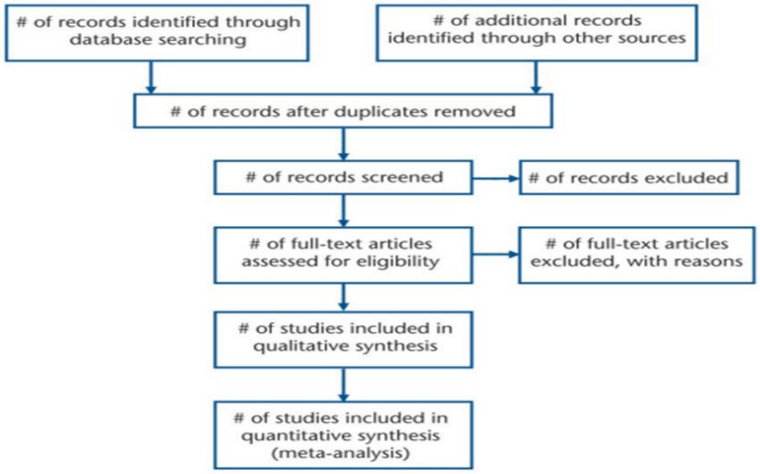

Figure 1 Stages of systematic literature search process (Moher et al., 2009)

The diagram specifies the number of records identified through database searching, the number of records screened, and the number of records excluded. It details the number of full-text records assessed for eligibility and the number excluded with justification, ultimately indicating the number of studies included in the final synthesis.

Systematic reviews facilitate the interpretation and presentation of findings through the use of a structured search strategy, support evidence-based practice, and minimize potential biases related to a focused research question in studies conducted by at least three authors (Kysh, 2021). The systematic literature analysis method, which incorporates these methodological features, can be used for various purposes in social science research. One of these purposes, similar to traditional literature analysis, is to provide a comprehensive overview of the field by examining existing studies on a specific topic and identifying gaps in the literature, thereby establishing a roadmap for future research that can offer theoretical contributions (Yavuz, 2022, p. 349).

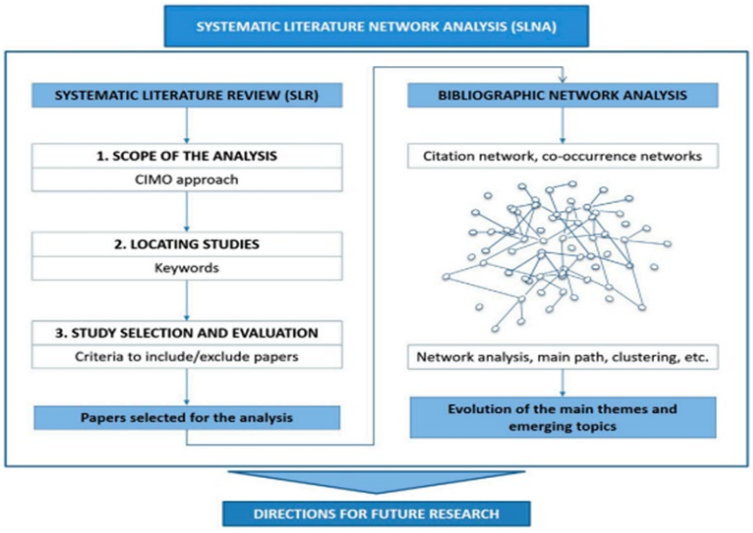

Figure 2 Systematic Literature Network Analysis (SLNA) (Strozzi et al., 2017).

One component of the SLNA method involves analyzing bibliographic networks. In the first stage, Systematic Literature Network Analysis (SLNA) is applied, and the scope of the study is determined through retrieved information such as citation and keyword networks. Rather than relying on content analyses based on subjective criteria, SLNA uses objective metrics and algorithms to identify emerging topics from quantitative literature (Strozzi et al., 2017). The

second stage of systematic literature network analysis focuses on both literature evaluation and bibliographic network analysis. In this stage, visualizations are generated through bibliometric analysis to obtain empirical evidence that supports and strengthens the literature review.

The use of bibliometric analysis in examining scientific literature has increased substantially in recent years (Zupic & Čater, 2014). As one of the most common approaches in this field, bibliometric network analysis compares reference lists across studies, reveals patterns of similarity between journals, and measures the structure of relationships among researchers, as well as citation and co-citation links. In systematically exploring and analyzing large volumes of scientific data, bibliometric analysis provides a widely used, methodologically robust framework. While making visible the developmental dynamics and evolutionary patterns of a particular field over time, this method also enables the identification of research themes, knowledge clusters, and emerging trends. Furthermore, bibliometric techniques enable systematic, measurable analysis of scientific publications, providing more objective indicators that reduce potential errors arising from subjective judgments in literature evaluation. In this respect, they are positioned as an important methodological tool that complements the interpretive and analytical capacities of researchers.

The theoretical diversity and interdisciplinary expansion in mass communication research necessitate a relational mapping approach that facilitates a holistic understanding of the field. Rather than evaluating a specific family of theories through content analysis, this study aims to examine scientific production in the Web of Science (WoS) database using the phrase "communication theories," employing quantitative indicators derived from citation and conceptual patterns in the literature. The Systematic Literature Network Analysis (SLNA) method was adopted to select and analyze articles, and the data were analyzed using VOSviewer, a widely used software for constructing and visualizing bibliometric networks.

Utilizing the VOS mapping technique, this software enables the visualization of journals, researchers, or individual publications based on citation, bibliographic coupling, co-citation, or co-authorship relationships (Van Eck & Waltman, 2009, p. 524; http://www.vosviewer.com/). By employing these methods and tools, the following dimensions were interpreted collectively: (i) discipline and field distribution, (ii) publication output and citation trends, (iii) keyword themes and clusters, and (iv) collaboration networks at the author and country levels. Consequently, a comprehensive overview of the conceptual, social, and intellectual structure of the literature was obtained, forming the basis for the subsequent conclusion and evaluation stage supported by bibliometric findings.

The research design is aligned with the Systematic Literature Network Analysis (SLNA) approach, which integrates the logic of systematic review with the perspective of bibliometric network analysis. The dataset was retrieved from the WoS Core Collection, and the records were exported and analyzed using both the built-in reporting interfaces of WoS and the VOSviewer software. The data utilized in this study were evaluated with reference to Scopus and Web of Science (WoS), the two most frequently consulted citation indices for field definitions and bibliometric analyses. However, the sample was constructed using WoS due to considerations of data consistency and metadata quality. While Scopus and WoS provide similar coverage, Scopus offers approximately 60 percent broader coverage than WoS; however, it is not as consistent as WoS in terms of data cleaning and record identification. Issues such as the inability to uniquely identify certain publications, duplication of the same work across different records, or metadata errors can lead to incorrect construction of citation networks, thereby causing network analyses to produce misleading results. In contrast, WoS is regarded as one of the most comprehensive and authoritative academic databases, containing more than 8,700 core academic journals, and its standardized metadata structure allows for reliable analysis of bibliometric indicators such as citation counts, countries, categories, and keywords.

Accordingly, the study aims to map the literature retrieved using the keyword “communication theories” in the Web of Science (WoS) Core Collection through bibliometric methods. Following the search, a sample of 597 records covering the 1980–2024 period was included from the following indices: Social Sciences Citation Index (SSCI) (n = 268), Emerging Sources Citation Index (ESCI) (n = 183), Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED) (n = 93), Conference Proceedings Citation Index–Social Science & Humanities (CPCI-SSH) (n = 38), Conference Proceedings Citation Index–Science (CPCI-S) (n = 36), Book Citation Index–Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH) (n = 35), Arts & Humanities Citation Index (A&HCI) (n = 23), and Book Citation Index–Science (BKCI-S) (n = 3). Note that because records may be indexed simultaneously in multiple WoS indices, index-based frequency distributions may overlap; therefore, the total sum across indices may exceed the unique record count of 597.

The analysis process of the study was conducted in two stages. In the first stage, publication distributions by year, country, and WoS category, together with citation indicators, were descriptively summarized using WoS “Analyze Results” and “Citation Reports” outputs. In the second stage, bibliometric network maps were constructed using VOSviewer. Within this stage, co-authorship networks were analyzed at both author and country levels, while keyword co-occurrence, author citation, and country citation networks were visualized. Threshold values in the VOSviewer analyses were determined to produce meaningful clusters while balancing network sparsity and the risk of excessive noise. Specifically, the criteria applied included a minimum of 1 publication and 1 citation for co-authorship (author level) analysis; a minimum of 3 publications and 5 citations for co-authorship (country level) analysis; a minimum of 3 co-occurrences for keyword co-occurrence analysis; a minimum of 1 publication and 1 citation for author citation network analysis; and a minimum of 3 publications and 3 citations for country citation network analysis. These thresholds were preferred to preserve the essential structure of the network and to limit scattered nodes that would complicate interpretation.

The bibliometric networks constructed in this study are interpreted not as direct and exhaustive representations of the theoretical traditions discussed in the introduction, but rather as relational patterns emerging in the Web of Science (WoS) literature centered on the phrase “communication theories.” Consequently, keyword clusters, citation centers, and collaboration networks function as indirect indicators of theoretical pluralism, interdisciplinary expansion, and the relative visibility of specific orientations within the field. Accordingly, this study does not seek to perform a content analysis of a particular theoretical school; instead, it aims to investigate how the bibliometric structure of the literature reflects and interacts with ongoing theoretical debates.

In this context, the research questions have been formulated to reveal how the historical and theoretical pluralization in the field of communication theories is reflected in the bibliometric structure of the literature:

RQ1: In which fields does the communication theories literature concentrate according to WoS categories?

RQ2: How do the volume of published works and citation trends evolve over time?

RQ3: What are the dominant themes and theoretical clusters according to the keyword co-occurrence network?

RQ4: Which researchers and clusters emerge as prominent in the co-authorship and author citation networks?

RQ5: Which countries stand out in terms of publication output, collaboration, and citation networks?

RQ6: How do the most cited core works shape the intellectual structure of the field?

Conclusions and recommendations

Within the scope of the study, a search performed in the Web of Science (WoS) database using the keyword phrase "communication theories" yielded 597 studies. The research sample consists of all 597 publications indexed across various indices: Social Sciences Citation Index (SSCI, n=268), Emerging Sources Citation Index (ESCI, n=183), Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED, n=93), Conference Proceedings Citation Index–Social Science & Humanities (CPCI-SSH, n=38), Conference Proceedings Citation Index–Science (CPCI-S, n=36), Book Citation Index–Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH, n=35), Arts & Humanities Citation Index (A&HCI, n=23), and Book Citation Index–Science (BKCI-S, n=3). The data were analyzed using bibliometric techniques, and their frequencies were determined. The findings obtained are interpreted not only as indicators describing the quantitative distribution of publication output but also as bibliometric patterns reflecting the theoretical pluralism, interdisciplinary expansion, and digital transformation outlined in the introductory section.

WoS core collection database analysis

Publication years

Figure 3 illustrates the annual distribution of publications indexed with the keyword "communication theories" in the WoS database for the period 1980 to 2024. Accordingly, the first record in the literature is the work titled Communication Theories: Origins, Methods, Uses by Tina Siegfried, published in 1980. It is observed that publication output remained limited for a considerable period, particularly remaining at single-digit levels until 2006. The year 2006 stands out as the first period in which publication output reached double-digit levels, with 20 publications, indicating a noticeable expansion in the field. Starting with the 2010s, a significant acceleration in publication volume became evident; notably, the number of publications reached its highest level in 2017 (n = 45).

This increase indicates that the communication theories literature has expanded not only in numerical terms but also through an intensification of theoretical engagement with emerging domains such as new media, platformization, the network society, and data-driven communication regimes. In this regard, the production curve by years suggests that the digital transformation discussed in the introduction is empirically reflected in the communication theories literature. It is understood that relatively high levels of publication output were sustained after 2017 (e.g., 2019: n=41; 2021: n=43; 2022: n=42; 2023: n=37), and the literature continues to grow. The low value for 2024 (n = 2) may be interpreted as a partial-year effect, potentially related to the year being incomplete and delays in WoS indexing.

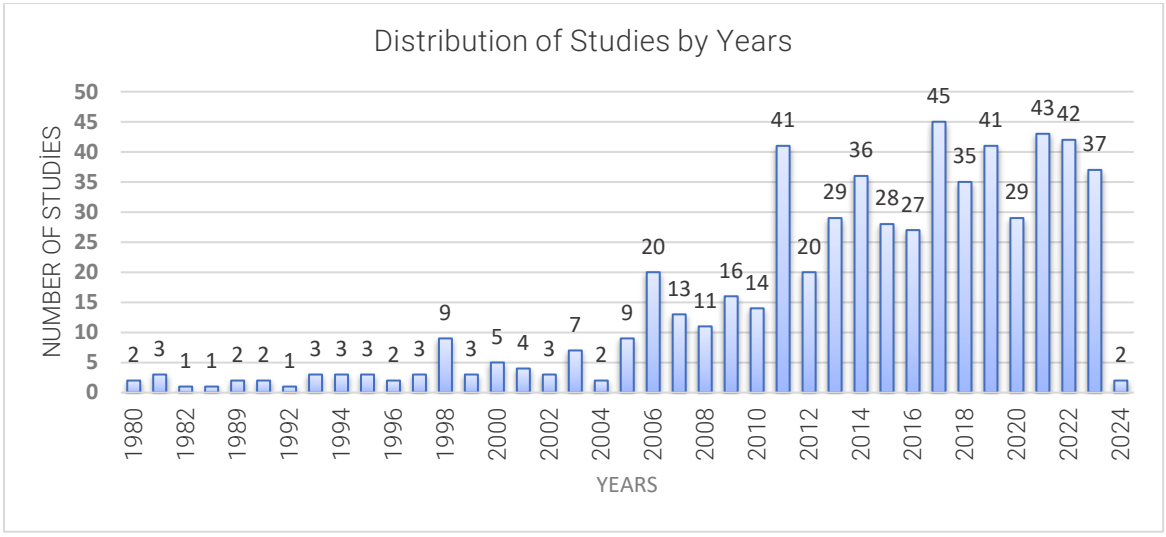

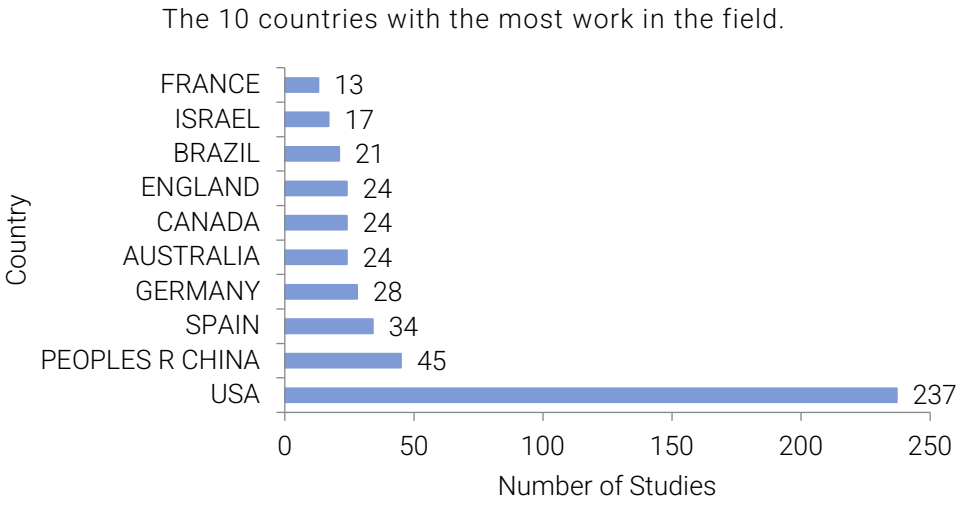
Figure 3 Distribution of studies by years (Source: WoS Analyze Results).

The overall picture, although containing both regular and non-linear fluctuations from 1980 to the present, indicates a clear long-term upward trend in the communication theories literature. This upward trend can be explained by ongoing transformations in communication technologies, such as digitalization, platformization, and developments related to the network society, which have generated new research contexts and expanded areas of theoretical debate. Consequently, Figure 3 provides an empirical basis for the "publication output and trends by year" dimension addressed within the scope of RQ2, by rendering visible the developmental dynamics of publication numbers and their evolution over time.

Countries conducting research in the field

The figure indicates a notable concentration in the country-based distribution of publications themed "communication theories" in the WoS database. Accordingly, the United States has the highest production by far, with 237 publications; China follows with 45. Within the European context, Spain (n=34) and Germany (n=28) emerge as prominent contributors, while Australia, Canada, and England each contribute 24 publications to the literature. These countries are followed by Brazil (n=21), Israel (n=17), and France (n=13).

Table 1 Top 10 countries with the highest research output in the field (WoS Analyze Results)

Among the 537 publications for which country information was available, the top 10 countries accounted for 467 publications. This situation indicates that the main centers of scholarly production in the communication theories literature are concentrated in a limited number of countries, demonstrating an unequal global distribution of research. Furthermore, the fact that 76 countries contribute to the field indicates that the literature reflects broad international participation; however, it also demonstrates that this circulation operates within an asymmetrical center–periphery structure. Consequently, these findings directly address the question posed under RQ5 concerning country production and the countries that emerge as prominent contributors in the field.

Distribution of studies according to WoS categories

The figure showing the distribution according to WoS categories reveals that publications themed "communication theories" are strongly concentrated in the "Communication" category (n=253). This finding indicates that the primary locus of theoretical production in communication theories remains situated within the communication discipline. Nevertheless, the number of publications in the "Information Science & Library Science" category also reaches a notable level (n=44). Production outside the communication category is mainly distributed across fields such as "Business" (n=29), "Computer Science, Information Systems" (n=27), "Management" (n=27), "Education & Educational Research" (n=24), "Public, Environmental &

Occupational Health" (n=20), "Social Sciences, Interdisciplinary" (n=19), "Psychology, Multidisciplinary" (n=18), and "Engineering, Electrical & Electronic" (n=17).

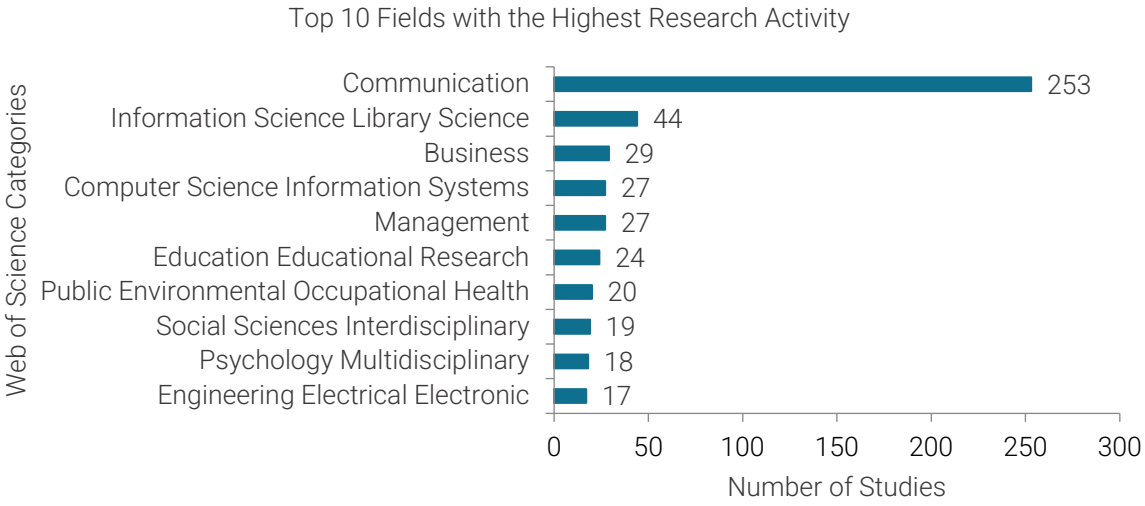

Figure 4 Top 10 Fields with the Highest Research Activity (WoS Analyze Results)

This distribution suggests that communication theories possess a degree of interdisciplinarity that cannot be reduced solely to internal debates within the communication field. While drawing on the conceptual and methodological foundations of various disciplines, they simultaneously offer a theoretical framework for research across fields such as business, information science, education, health, and engineering. Consequently, the WoS category distribution serves as one of the clearest bibliometric indicators of the theoretical pluralism and interdisciplinary expansion discussed in the introduction, and it provides a direct answer to the question posed under RQ1 regarding the areas in which the literature is concentrated.

Citation analysis of studies

Figure 5, based on WoS Citation Reports data, illustrates both the publication volume and citation performance of publications themed "communication theories" over the years. The columns in the graph represent the number of publications, while the line represents changes in citation counts over time. The findings reveal that publication output in the field of communication theories generally follows an upward trajectory, despite periodic fluctuations. Particularly from the 2010s onward, citation counts increase in parallel with publication volume. This simultaneous increase suggests that the literature is not only expanding quantitatively but also enhancing its academic visibility and scholarly impact. One possible explanation for the continuous rise in the citation curve is the broad international accessibility of publications indexed in WoS, as these works are frequently published in English, supported by standardized metadata structures and recognized publication quality, which facilitates their global circulation. In addition, the dynamic nature of the communication field and the ongoing transformation of communication technologies continuously renew theoretical debates and broaden the research agenda, thereby generating conditions that increase both publication output and citation accumulation. Finally, it should be noted that the decline in 2024 values may reflect a partial-year effect, since the year is incomplete and citation accumulation in WoS takes time to materialize. Overall, Figure 5 provides a comprehensive overview of how publication output and citation trends evolve over time within the scope of RQ2.

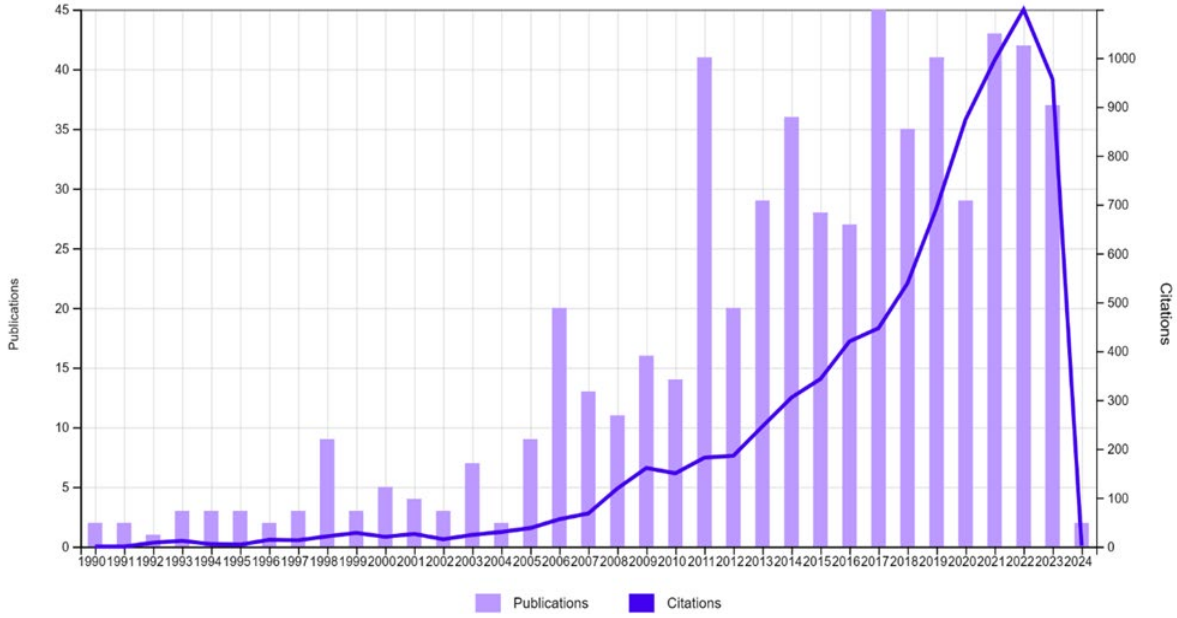

Figure 5 Number of studies and citation reports by year (WoS Citation Reports)

A total of 597 publications were identified in the search conducted in the Web of Science database using the keyword “communication theories.” Within the scope of the analyzed period (1980–2024), the total number of citations received by these publications reaches 8,099. When the citation distribution by year is examined, it is observed that 2017 had both the highest publication output (n=45) and the highest number of citations (n=447). Among the studies with the highest citation performance, the article titled *"Communication Theory as a Field," published by Craig, R. T.,* in 1999, ranks first with 595 citations. In second place is Hiroaki Kitano’s 2007 work, titled "Innovation: A Robustness-Based Approach to System-Oriented Drug Design," which has received 379 citations (see Table 2). Furthermore, when the journals in which the top 10 most cited works were published are examined, it is observed that, in addition to communication journals, publications related to communication theories also appear in journals from other disciplines, including psychology, climate change, and natural sciences (see Table 2). While this situation demonstrates the interdisciplinary openness of the communication theories literature, it also suggests that high citation values do not necessarily correspond to centrality within the core intellectual structure of the field.

Table 2 Top 10 most cited studies on communication theories (WoS Citation Reports)

Research Name	Writer	Source	Publication Date	Year	Volume	Issue	Total citations
Communication theory as a Field	Craig, RT	Communication Theory	MAY 1999	1999	9	2	595
Innovation - A robustness-based approach to systems-oriented drug design	Kitano, Hiroaki	Nature Reviews Drug Discovery	MAR 2007	2007	6	3	379
Deep Learning for Wireless Physical Layer: Opportunities and Challenges	Wang, Tianqi; Wen, Chao-Kai; Wang, Hanqing; Gao, Feifei; Jiang, Tao; Jin, Shi	China Communications	NOV 2017	2017	14	11	336

Advancing tailored health communication: A persuasion and message effects perspective	Rimer, Barbara K.; Kreuter, Matthew W.	Journal Of Communication	2006	2006	56		325
Crisis Communication online: How medium, crisis type and emotions affected public reactions in the Fukushima Daiichi nuclear disaster	Utz, Sonja; Schultz, Friederike; Glocka, Sandra	Public Relations Review	MAR 2013	2013	39	1	292
Theory and language of climate change communication	Nerlich, Brigitte; Koteyko, Nelya; Brown, Brian	Wiley Interdisciplinary Reviews-Climate Change	JAN-FEB 2010	2010	1	1	194
Deep Learning for Physical-Layer 5G Wireless Techniques: Opportunities, Challenges and Solutions	Huang, Hongji; Guo, Song; Gui, Guan; Yang, Zhen; Zhang, Jianhua; Sari, Hikmet; Adachi, Fumiyuki	Ieee Wireless Communications	FEB 2020	2020	27	1	190
The credibility of CSR (corporate social responsibility) reports in Europe. Evidence from a quantitative content analysis in 11 countries	Lock, Irina; Seele, Peter	Journal Of Cleaner Production	MAY 20 2016	2016	122		182
Negative Reactions to Depressive Behaviors - A Communication Theories Analysis	Segrin, C.; Abramson, L.Y	Journal Of Abnormal Psychology	NOV 1994	1994	103	4	144
Communicating Actionable Risk for Terrorism and Other Hazards?	Wood, Michele M.; Mileti, Dennis S.; Kano, Megumi; Kelley, Melissa M.; Regan, Rotrease; Bourque, Linda B.	Risk Analysis	APR 2012	2012	32	4	125

Scientific mapping of trends in the field of communication theories using the VOSviewer program

Co-authorship analysis

VOSviewer, which is widely used among bibliometric mapping software tools, enables the visualization of structural connections among authors, countries, institutions, and key concepts, revealing the social and intellectual patterns within the literature by utilizing relationship-based metrics such as bibliographic coupling, co-citation, co-authorship, and co-occurrence (Van Eck & Waltman, 2009). Data obtained from the WoS Core Collection were processed in VOSviewer to conduct a co-authorship analysis. Threshold values were set at 1 publication and 1 citation to make collaboration patterns in the field visible and identify authors with the highest number of connections. The co-authorship network map generated under these criteria shows that 18 authors are grouped into two distinct clusters and that the network comprises 90 collaborative links.

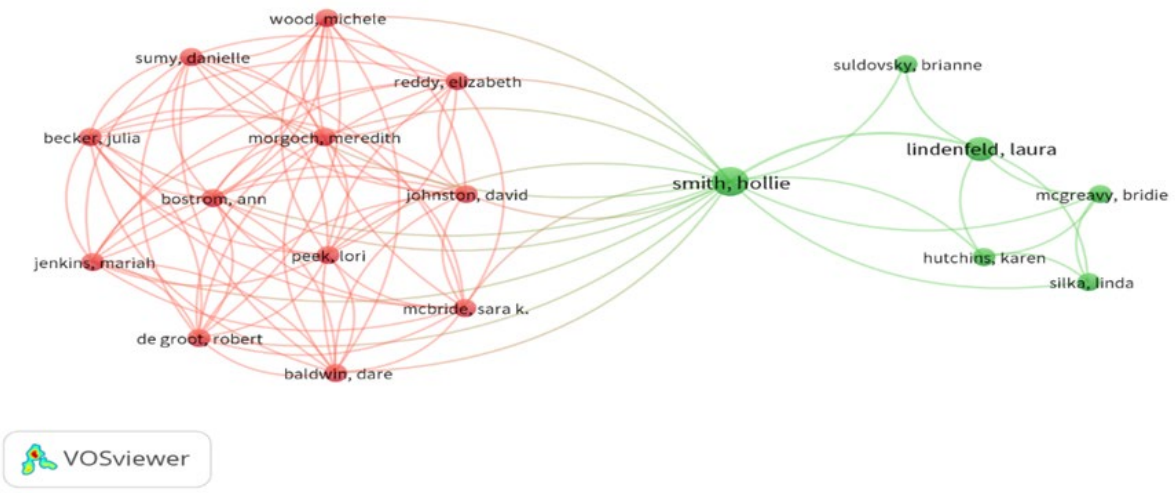

Figure 6 Map showing collaboration among authors (VOSviewer)

Hollie Smith, who serves as a bridging actor between the two clusters shown in the figure, is the most central actor in the network, with the highest total link strength (16 link units). Smith's positioning at the intersection of the two clusters indicates that she contributes not only to collaboration within her own cluster but also to the continuity of information exchange between clusters. Furthermore, Smith's inclusion among the productive authors within WoS suggests that her publication output also supports this central network position. In contrast, the fact that authors prominent in terms of citation impact (e.g., Robert Craig: 595; Hiroaki Kitano: 379; Wen ChaoKai: 336) are not among the most connected actors in the network indicates that citation impact and collaboration centrality do not necessarily coincide. In other words, citation performance, which reflects intellectual influence, and co-authorship patterns, which represent the social structure of research collaboration, may evolve through different dynamics. These findings directly address the question posed within the scope of RQ4 regarding "prominent researchers and clusters in collaboration networks" by highlighting the key researchers and cluster structures identified in the co-authorship network.

Scientific production advances cumulatively as researchers build on prior studies and share a common conceptual and theoretical foundation; therefore, collaboration networks are an important indicator of patterns of information circulation and interaction within the literature (Appio et al., 2014). In this context, a country-level co-authorship analysis was conducted in VOSviewer using WoS Core Collection data, and the criteria for a country to be included in the network were defined as a minimum of three documents and five citations. Of the 76 countries, 37 met these threshold values, and significant collaboration links were identified among 33 of them.

Co-authorship country map

Scientific production progresses cumulatively through the interaction of researchers who build upon earlier studies and share common theoretical frameworks; therefore, collaboration networks serve as important indicators of knowledge circulation and interaction patterns within the literature (Appio et al., 2014). In this context, a country-level co-authorship analysis was conducted in VOSviewer using WoS Core Collection data, and countries were included in the network if they met a minimum of 3 documents and 5 citations. Of the 76 countries, 37 met these threshold conditions, and meaningful collaboration links were identified among 33 of them.

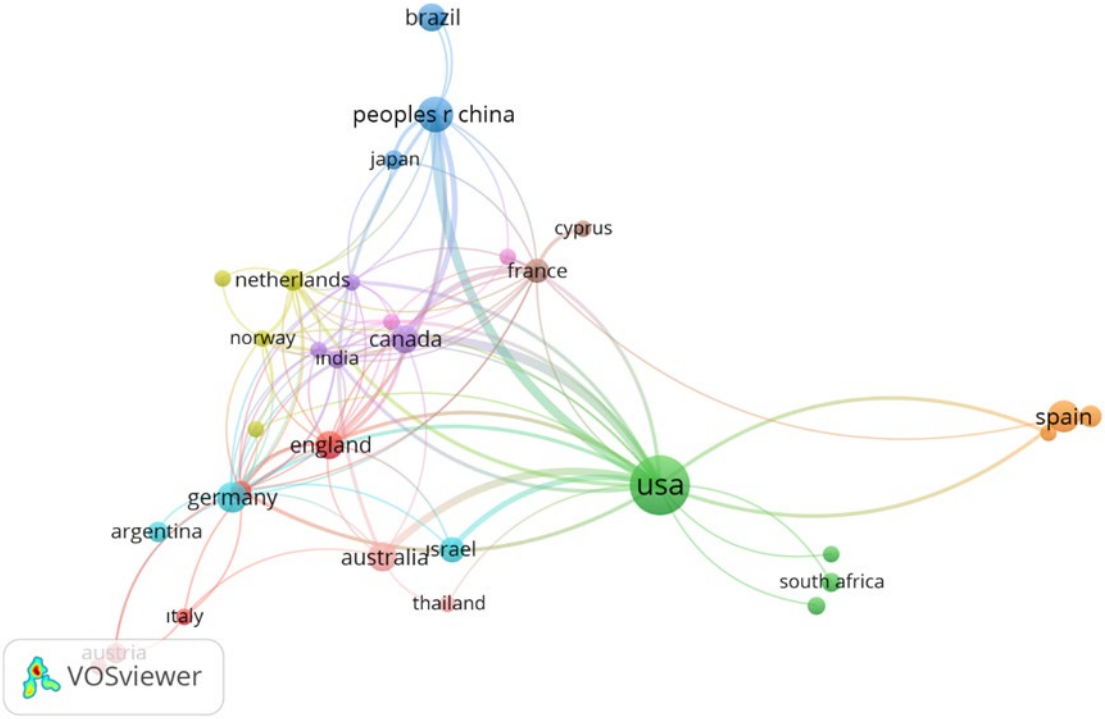

Figure 7 Map showing collaboration among countries (VOSviewer)

The network map in Figure 7 shows that the 33 collaborating countries are divided into 10 clusters and interact via 113 links. The United States has the highest total link strength, with a value of 22, indicating that the USA occupies a decisive core position within the network, not only in terms of production volume (n = 237) but also as a central hub of international collaboration. This situation suggests that the historical institutionalization and the Western-centered theoretical foundations discussed in the introduction can also be observed in contemporary collaboration patterns. The USA is followed by Germany (16), France (15), England (15), and China (11) in terms of link strength. In contrast, Spain (n = 34), which ranks high in publication output, stands out for its relatively few collaboration links (4). This suggests that a considerable portion of Spain-based production is generated through collaborations with a relatively small number of countries rather than through broad international partnerships. In other words, co-authorship relationships were established with only four different countries in the production of 34 publications. Consequently, these findings reveal that leading actors in terms of publication output and collaboration centrality may differ, and they provide a direct answer to the question posed within the scope of RQ5 regarding prominent countries in publication production and collaboration networks.

Author keywords analysis

A keyword co-occurrence analysis was conducted in VOSviewer using data from the WoS Core Collection, with a minimum co-occurrence threshold of 3 to ensure a meaningful, interpretable network structure. Accordingly, 65 out of 1,711 keywords met the threshold, and the network was constructed by identifying significant co-occurrence links among all terms exceeding the threshold. The applied threshold reduced background noise and enabled a clearer interpretation of the network, revealing a co-occurrence map composed of 62 terms, 10 clusters, and 139 links. On the map, the node (circle) size represents the frequency of the keyword across all publications, while the link thickness indicates the strength of the relationship between terms, expressed as total link strength. Thus, larger nodes indicate more prominent themes in the literature, whereas thicker links indicate stronger conceptual associations between themes (Camerio & Straozzi, 2018).

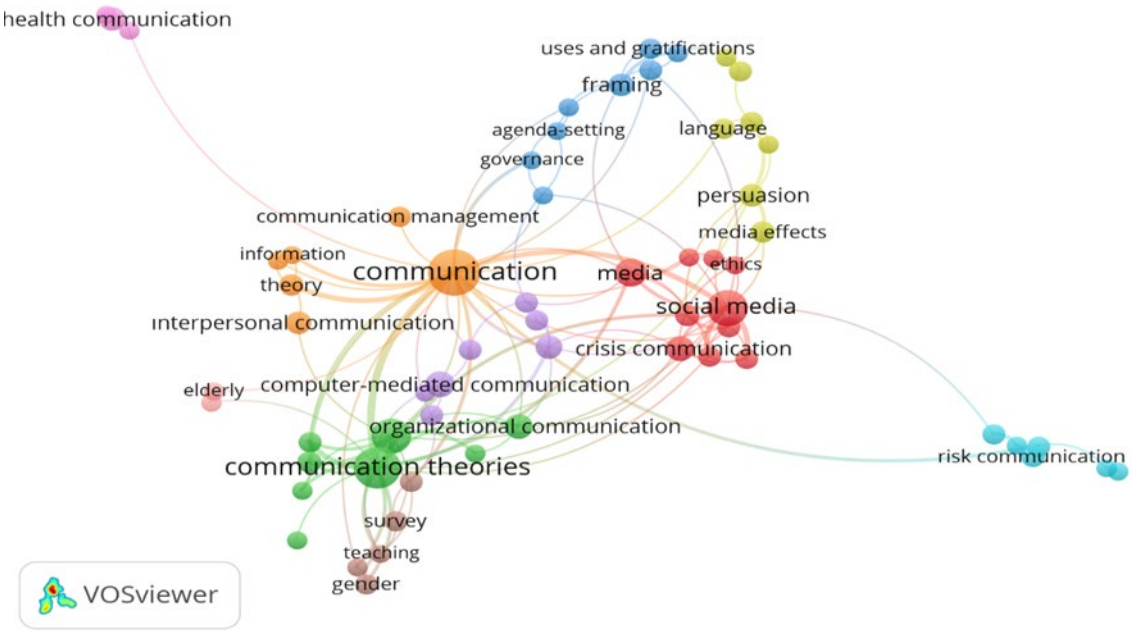

Figure 8 Map showing frequency distribution of keywords (VOSviewer)

When the frequency distribution is examined, it is understood that the terms “communication” (n = 51), “communication theories” (n = 38), “social media” (n = 23), “communication theory” (n = 22), and “media” (n = 11) emerge as the most frequently occurring concepts in the literature. In terms of link strength, the terms “communication,” “communication theories,” and “social media” occupy central positions within the network, establishing strong connections with other clusters; this indicates that these concepts constitute the foundational and integrative axes of the literature. Furthermore, the purple-colored “health communication” cluster in the upper-left part of the map demonstrates that studies in the health domain employ communication theories as a theoretical framework, indicating that the communication theories literature maintains an interdisciplinary orientation that intersects with applied research areas. These findings directly address the question posed within the scope of RQ3 by rendering visible the dominant themes and theoretical clusters identified through the keyword co-occurrence network.

The fact that the concept of “social media” stands out as one of the central nodes in the keyword network indicates that the processes of digitalization, platformization, and data-driven communication discussed in the introduction have produced a strong thematic concentration within the communication theories literature. In contrast, the centrality of general terms such as “communication” and “communication theories” suggests that the literature is structured not only around specific theoretical schools but also around a broader discourse defining the overarching theoretical framework of the field. Furthermore, the visibility of the “health communication” cluster demonstrates that communication theories extend beyond theoretical debates within media and communication studies and function as conceptual frameworks in applied domains such as health research. In this context, the absence of critical, cultural, feminist, or postcolonial orientations mentioned in the introduction as directly dominant nodes in the network may be explained by the dataset, which is constructed around the phrase “communication theories,” which tends to highlight broader conceptual categories rather than specific theoretical traditions.

Author citation analysis

In the co-citation approach, a link is established between two publications when they appear together in the reference list of a third publication; thus, the influential works constituting the intellectual structure of the literature and the thematic lines clustered around them become

visible (Donthu et al., 2021, p. 288). To reveal the author citation network within the scope of this study, threshold values in VOSviewer were set at 1 document and 1 citation per author. Of the 1,279 authors in the WoS data, 924 satisfied these criteria; however, to ensure the network had a meaningful, interpretable structure, VOSviewer identified statistically significant connections among only 62 of these authors, and the map was generated based on this subset.

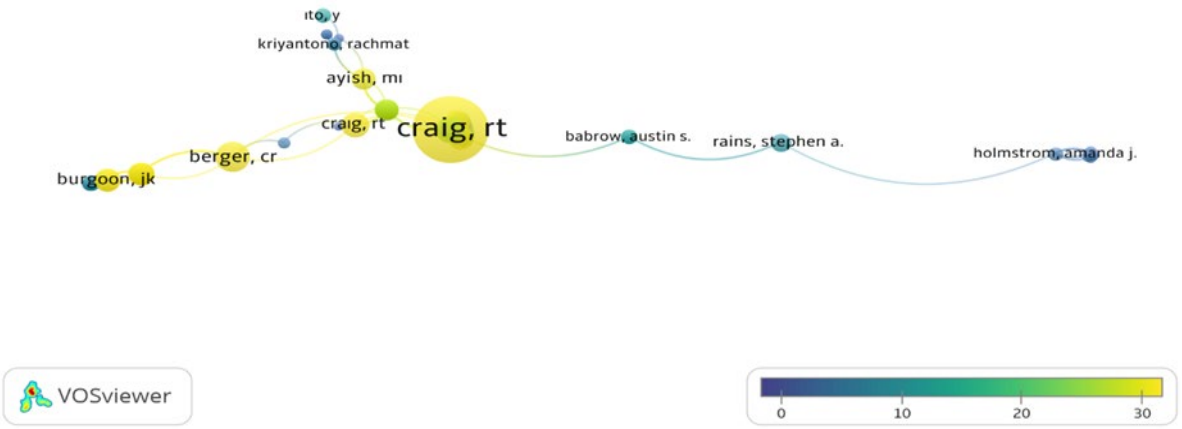

Figure 9 Frequency map of the author citation network (VOSviewer)

Accordingly, the citation network comprises 25 clusters and 85 links connecting 62 authors. In terms of citation counts, the prominent authors are Robert Craig (n = 595), Friederike Schultz (n = 452), and Hiroaki Kitano (n = 379). Nevertheless, in terms of total link strength, which indicates network centrality, Robert Craig ranks first with 33 links. The fact that Robert Craig occupies the center of the network in terms of both citation count and total link strength demonstrates that metatheoretical efforts that frame the theoretical pluralism of communication theories within a shared conceptual discussion ground play a decisive role in the literature. This finding reveals that the metatheoretical pluralism and the attempts to delineate the theoretical boundaries of the field, discussed in the introduction, are strongly reflected at the bibliometric level.

Craig is followed by Linda Bourque with a link strength of 13. Remarkably, although Friederike Schultz ranks high in citation counts, her total link strength is 2, while Hiroaki Kitano has a total link strength of 0. Therefore, these authors do not occupy central positions in the citation network map, and Kitano does not appear on it at all because there are no meaningful connections within the network. This finding demonstrates that receiving a high number of citations does not necessarily indicate strong connectivity or centrality within a network. Instead, it suggests that the citation impact of certain authors may originate from connections with different author clusters or from literature outside the specific network under analysis, rather than from the core group of 62 authors with whom the network could establish meaningful relationships. Consequently, the results indicate that a direct correspondence between intellectual impact and network centrality, as measured by link strength and clustering patterns, does not always hold.

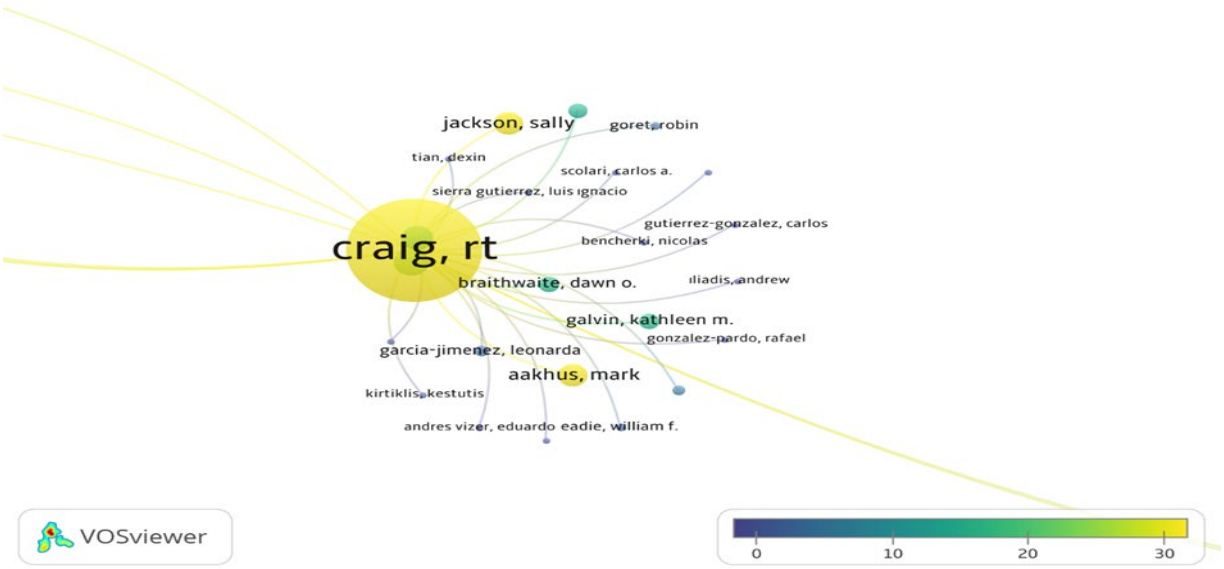

Figure 10 Citation network frequency map for "Robert Craig" (VOSviewer)

In contrast, Robert Craig represents the most prominent case in which citation impact and network centrality converge. In addition to being the most cited author with 595 citations, Craig also ranks first in terms of total link strength (33), placing him in a clearly central position within the author citation network map. This central position demonstrates that Craig's work does not merely accumulate high citation counts; rather, it functions as one of the key nodal points in the intellectual structure of the field, establishing dense citation relationships with a wide range of authors and studies within the core literature.

Country citation analysis

A country citation network analysis was conducted in VOSviewer using WoS Core Collection data. To ensure a meaningful structure for the map, the threshold values for including a country in the network were defined as a minimum of three documents and three citations. In accordance with these criteria, 38 out of the 76 countries producing research in the field satisfied the threshold conditions; however, VOSviewer identified statistically significant links for 22 of these countries, and the citation network map was generated based on this core subset.

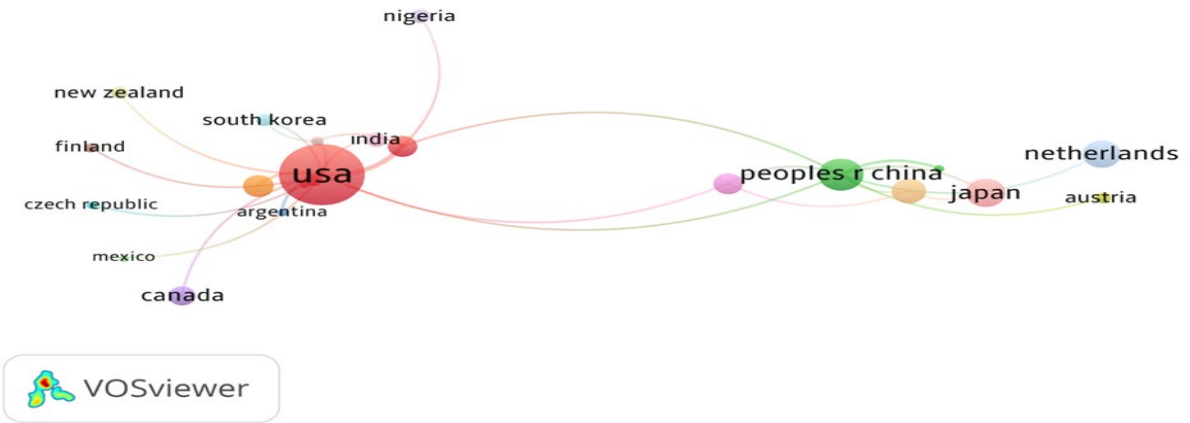

Figure 11 Citation network frequency map for countries (VOSviewer)

Consequently, the network is divided into 18 clusters and organized via 29 links. In terms of citation performance, the United States ranks first with 4,198 citations. Furthermore, as the country with the highest publication output (n = 237), the United States occupies a central position in the field in terms of both scholarly production and citation impact. The USA is followed by China (n = 813), Japan (n = 599), and the Netherlands (n = 542), respectively. These findings indicate that scientific influence at the country level within the communication theories literature is concentrated in specific centers, and they demonstrate that the USA plays a decisive core-country role in the international circulation of citations.

Discussion

The ways in which human communication takes place across time and distance extend much further back than the mass media tools used today (McQuail, 2010). Communication is a fundamental social process through which individuals transmit and share emotions, information, and ideas. Communication theories, on the other hand, constitute the body of theoretical frameworks and models developed to explain and interpret this complex process. These theories have played a foundational role in the historical development of the communication discipline and have also acquired an interdisciplinary character by providing conceptual reference points for research across different fields.

McQuail and Windahl (2005) consider the starting point of the tradition of model building to be the differentiation and systematic classification of models of mass communication. While Korkmaz and Erdoğan (2015) emphasize that communication and mass communication research in the twentieth century were shaped by diverse intellectual traditions and worldviews, Polat (2016) argues that theories emerged from empirical and conceptual research within the field of mass communication. These evaluations indicate that communication theories represent a dynamic field shaped not only by theoretical accumulation but also by historical developments and broader social contexts.

Theoretical pluralism and interdisciplinary expansion are among the distinctive features of the communication theories literature. While Garcia-Jimenez (2021) evaluates communication theories as a specialized educational domain that shapes the theoretical competencies of researchers, Craig (1993) interprets the abundance of theories and the coexistence of many similarly influential approaches as a form of “conceptual confusion.” While Littlejohn (2009) states that communication theories as a whole facilitate the understanding of developments in the field, Golding and Murdock (1978) argue that communication processes must be examined at different levels in order to explain and evaluate theoretical models. On the other hand, Ruler (2018) positions communication theories as an integral part of the field of communication and notes that each theory offers a distinct perspective. Therefore, the “truth” value of theories is debated according to the extent to which they are conceptually and methodologically well-constructed, which, in turn, increases disagreements over what theories actually are. The understanding of communication emphasized by Ruler (2018), in which meaning is produced, exchanged, and shared among social actors, helps explain the background of the plurality that Craig (1993) characterizes as “confusion.”

Communication research, which historically developed within a broad field of practice and became a scientific discipline through institutionalization, has been examined using various methodological approaches. Chung et al. (2013) state that network analysis is a functional tool for understanding the structure of communication studies and identifying patterns of similarity and proximity through institutional affiliations, memberships, and collaborative relationships. While Karaçam (2013) defines systematic review studies as structured and comprehensive syntheses of numerous studies within a research domain, Çınar (2021) states that the primary objective of a systematic review is to identify relevant studies comprehensively, select them

according to objective criteria, and synthesize their findings. In this context, the present study aims to examine publications on communication theories in the Web of Science database through a bibliometric analytical approach.

In the study, 597 works identified using the keyword phrase “communication theories” in the WoS database were evaluated using bibliometric analysis. Based on publications between 1980 and 2024, authors, publication output by year, research areas, publishing countries, citation indicators, keywords, and network structures were analyzed. Findings show that the highest publication output occurred in 2017 (n = 45). When production is examined by country, the USA ranks first (n = 237), and a total of 76 countries have contributed to the literature. According to the WoS category distribution, works themed “communication theories” are most densely clustered in the “Communication” field (n = 253), followed by “Information Science & Library Science” (n = 44). Furthermore, considerable research activity is observed in fields such as business, computer science, management, and educational research.

When citation indicators are evaluated, it is determined that the studies in question received a total of 8,099 citations during the 1980–2024 period. Among the most cited studies, Craig’s (1999) work titled *Communication Theory as a Field* ranks first with 595 citations, while Kitano’s (2007) study ranks second with 379 citations. This situation indicates that the communication theories literature interacts not only with foundational texts within the field but also with high-impact works produced across other disciplinary domains.

The fact that Robert Craig possesses both the highest citation count and the highest total link strength in the author citation network clearly demonstrates the literature’s responsiveness to the search for a metatheoretical center within the field of communication theories. This finding stems not only from Craig’s works being frequently cited texts but also from their integrative role in establishing a shared ground of discussion among diverse theoretical orientations. Conversely, the fact that some authors do not occupy the center of the network despite receiving high citation counts indicates that there is not always a direct correspondence between citation visibility and intellectual integration within the literature. This suggests that, while theoretical production in the field of communication theory is pluralizing, a limited number of textual nodes serve as integrative reference points that hold this plurality together within a common field of debate.

VOSviewer software was used to generate scientific maps of the literature on communication theories. In the co-authorship analysis, Hollie Smith was found to be the most connected author. Within the country-level co-authorship network, links were identified among 37 out of 76 countries. The country with the highest total link strength was the USA (n = 237), which also had the highest publication output. In terms of link strength, the USA is followed by Germany (n = 16), France (n = 15), England (n = 15), and China (n = 11).

Country distributions and country citation and collaboration networks demonstrate that while the communication theories literature is globally distributed, it is not evenly structured. Specifically, the USA's central position in terms of production volume, international co-authorship ties, and citation impact suggests that the criticisms of Western-centered institutionalization discussed in the introduction can be observed at the contemporary bibliometric level. While this picture indicates that the circulation of knowledge in the field of communication theories has globalized, it also reveals that theoretical legitimacy and academic visibility remain concentrated in particular centers. In this regard, the findings suggest that the inequalities in knowledge production highlighted by postcolonial critiques continue to shape the contemporary structure of the literature.

In the keyword co-occurrence analysis, 65 of 1,711 terms met the threshold, and a meaningful network structure emerged among them. The most frequently used keywords are “communication” (n = 51), “communication theories” (n = 38), and “social media” (n = 23). The keyword co-occurrence network indicates that the contemporary center of gravity of the

communication theories literature is gradually shifting toward digital communication environments while maintaining connections with classical theoretical debates. The emergence of the term "social media" as one of the central nodes of the network suggests that the processes of digitalization, platformization, and data-driven communication regimes discussed in the introduction have found strong resonance within the literature. Furthermore, the visibility of the "health communication" cluster demonstrates that communication theories do not merely generate theoretical debates but also function as explanatory frameworks within applied and interdisciplinary domains. Conversely, the more scattered or indirect appearance of feminist, postcolonial, and cultural studies traditions within the keyword network may be attributed to the dataset's reliance on a broad and heterogeneous corpus structured around the phrase "communication theories," rather than an inherent lack of influence of these approaches.

In the author citation network analysis, significant connections were identified among 62 authors out of the 924 who met the threshold values. While Robert Craig is the most central author in terms of total link strength, he is followed by Linda Bourque. In contrast, the fact that some authors with high citation values have low link strength within the network indicates that citation impact and network centrality do not always coincide, suggesting that some citations may originate from literature outside the core structure of the analyzed network. In the country citation network analysis, 38 out of 76 countries met the determined criteria, and a meaningful citation network was formed among 22 of them. The most cited country is the USA, with 4,198 citations.

The primary limitation of the study is its restriction solely to publications within the Web of Science database. In bibliometric analyses, numerous parameters such as publication counts, citation numbers, indices, publication types, and publication language are taken into account, and different data sources and methodological choices may influence the scope and interpretation of results. Nevertheless, this study aimed to offer a bibliometric resource map for researchers in the field by systematically examining trends, themes, and interaction patterns within the communication theories literature. It should also be emphasized that the 597 examined publications are not confined to a single geographical context but circulate globally and interact with multiple disciplinary domains.

Communication theories provide fundamental analytical tools for explaining human interaction and interpreting communication processes. The conceptual diversity of theories and the breadth of their application areas position communication theories as a comprehensive and interdisciplinary field of study. The continuous transformation of communication technologies keeps communication research current and sustains the dynamism of theoretical production in the field. In this context, the study presents a quantitative synopsis of works themed "communication theories" in WoS during the 1980–2024 period and identifies network relationships along with distributions of authors, countries, years, citations, keywords, and research areas.

Research findings demonstrate that the communication theories literature has expanded steadily over time and has attracted the attention of multiple academic disciplines. The prominence of the USA in production and citation indicators suggests that the country holds a core position in both the production and impact dimensions of the field. However, the relatively limited connections observed in co-authorship and author or country citation networks suggest that a fragmented interaction structure may coexist with thematic diversity within the literature.

On the other hand, the findings demonstrate that the core production domain of the communication theories literature remains situated within the communication discipline; however, the field is not confined to this disciplinary core and interacts extensively with areas such as information management, business, informatics, education, public health, psychology, and engineering. This suggests that the theoretical pluralization discussed in the introduction is observable not only at an intellectual level but also within the institutional and thematic

distribution of the literature. In other words, communication theories have evolved beyond a framework that regulates internal debates within the communication discipline and have become an interdisciplinary conceptual reference point across multiple applied fields.

Another significant result of the study is that the theoretical and thematic diversity within the literature does not produce a fully integrated interaction network. The lack of complete overlap between actors occupying central positions in the co-authorship network and prominent names in the citation network, along with the observation that certain countries with high production volumes maintain relatively limited collaboration ties, indicates that the social structure and intellectual influence of the field are shaped by distinct dynamics. This situation suggests that the communication theories literature, while pluralizing, can simultaneously generate a fragmented interaction pattern, meaning that the field should be evaluated not only in terms of thematic diversity but also through the degree of connectivity within its scholarly networks.

Nevertheless, these interpretations must be evaluated within the framework of the study's dataset and scope. The research relies exclusively on publications identified in the Web of Science database through the search term "communication theories." Therefore, the findings should be regarded not as an exhaustive inventory of all theoretical traditions within the field but as indicators reflecting the bibliometric structure of the literature organized around this specific phrase. In particular, the limited visibility of critical, feminist, or postcolonial orientations in the network maps may be attributed to the coverage logic of the dataset rather than to a lack of influence of these approaches within the broader field.

In conclusion, this study offers a comprehensive bibliometric panorama of the communication theories literature. By rendering visible the developmental trajectories, research trends, and impact dynamics of the field, bibliometric and systematic literature analyses provide a baseline analytical framework for future research. It is expected that this study will guide scholars conducting research in the field of communication theories and contribute to more comprehensive results in future research through time series analyses, interdisciplinary comparisons, and the integrated use of multiple bibliographic databases.

Conflict of interest

The authors declare that they have no financial interests, institutional affiliations, personal relationships, or any other conflicts of interest that could have influenced the research presented in this study.

Funding

This research received no external funding.

Author contributions (CRediT)

Author 1 (İbrahim Karataş): Conceptualization; Methodology; Investigation; Data curation; Formal analysis; Writing—original draft; Writing—review and editing; Visualization.

Author 2 (Enderhan Karakoç): Conceptualization; Validation; Supervision; Project administration; Writing—review.

All authors have read and approved the final published version of the manuscript.

Data availability statement

The data are available from the corresponding author upon reasonable request.

Ethics approval and consent to participate

This study did not require ethics committee approval or informed consent.

Use of artificial intelligence (AI) tools

The authors declare that artificial intelligence (AI)-assisted tools were used during the preparation of this manuscript for language editing and formatting support.

TÜRKÇE SÜRÜM

Giriş

Kuram kavramı, kökenini Yunancada "bakmak, görmek, seyretmek" anlam alanına sahip "theōria" sözcüğünden alır. Bu etimolojik zemin, kuramın yalnızca olguları açıklayan teknik bir araç değil, aynı zamanda dünyayı kavrayışımızı yönlendiren bir perspektif olduğunu düşündürür. Kuramlar; olguların nasıl ve neden gerçekleştiğine ilişkin önermeler geliştirerek açıklama üretir, böylece dünyayı anlamaya dönük düşünme biçimlerini kurumsallaştırır (Bilginer & Kucur, 2019, s. 8). Nitekim kuramsal bilgi, görüneni basitçe betimlemekten çok, insanî ve toplumsal gerçekliğin karmaşıklığını çözümlemeye ve kavramsallaştırmaya yönelir (Özçetin, 2018, s. 25; Erdoğan, 2007, s. 154). Bu çerçevede her kuram, özgün bir bakış açısı tanımlar; kuramın geçerliği ise bu bakış açısının içsel tutarlılığı ve açıklama gücüyle yakından ilişkilidir. (Ruler, 2018, s. 367). Bu nedenle teoriler, henüz bütünüyle keşfedilmemiş entelektüel alanları anlamlandırmaya imkân veren ve araştırmayı yönlendiren zihinsel haritalar olarak da değerlendirilebilir (Stacks & Salwen, 2014, s. 4).

İletişim, sosyolojik kuramın temel kavramlarından biri olmakla birlikte (Greve, 2005), "kitle iletişimi" terimi yirminci yüzyılın başlarında sanayileşme, kentleşme ve modern kurumların yükselişiyle belirginleşen yeni bir toplumsal olguyu adlandırmak üzere literatüre girmiştir (McQuail, 2010). Bu erken dönemde kuramsal çerçevenin önemli bir bölümü Batı-merkezli varsayımlar ve araştırma gündemleri etrafında biçimlenmiştir (İto, 1990; Purcell, 2009; Bryant & Miron, 2004, s. 69). İletişim bilimi; psikoloji, sosyoloji, ekonomi, felsefe, tarih ve siyaset gibi disiplinlerin kesişiminde konumlanan, kuruluşundan itibaren disiplinler arası bir alan olarak gelişmiştir (Ballantyne, 2016, s. 331; Bilginer-Kucur, 2019, s. 10). Alanın bu heterojen karakteri, farklı sosyal bilim geleneklerinin kuramsal birikimi ve kavramsal araçlarıyla beslenmesini kaçınılmaz kılmıştır (Weiss, 1971, s. 309). Nitekim özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ndeki erken dönem çalışmalar, disiplinin kurumsallaşma süreci tamamlanmadığı için, diğer disiplinlerin yöntemsel repertuarından yoğun biçimde yararlanmış ve bu durum iletişim araştırmalarının yönelimlerini belirgin ölçüde etkilemiştir (Taşçıoğlu, 2019, s. 50).

İletişimin bağımsız bir bilim alanı olarak kurumsallaşması, 1920'lerde Amerika Birleşik Devletleri'nde radyo ve sinemanın toplumsal etkilerini açıklamaya dönük araştırmalarla ivme kazanmış; bu süreçte "ana akım" (mainstream) geleneğin kuramsal ve yöntemsel dayanakları belirginleşmiştir. Söz konusu dönemde Chicago Okulu çevresindeki araştırmacılar, kentleşme, kamuoyu ve propaganda gibi temalar etrafında iletişim süreçlerini çözümleyerek alanı ampirik bir araştırma zemini üzerinde kurmaya yönelmişlerdir (Yaylagül, 2019, s. 24–25). 1950'lere gelindiğinde ise Lasswell'in çizgisel iletişim formülasyonu ile Shannon–Weaver'ın enformasyon modeli gibi çerçevelerin etkisiyle, iletişim araştırmalarında "model geliştirme" eğilimi belirgin biçimde güçlenmiş ve alanın kavramsal dili önemli ölçüde biçimlenmiştir (Polat, 2016, s. 55).

1940'lar ve 1950'lerde seçim araştırmaları ve kanaat önderliği tartışmaları, etkiyi doğrudan ve tek yönlü bir süreç olarak görmekten uzaklaşarak "iki-aşamalı akış" ve "kişisel etki" gibi ara mekanizmaları gündeme taşımıştır (Lazarsfeld, Berelson & Gaudet, 1948; Katz & Lazarsfeld, 1955). Bu birikim, medyanın çoğu durumda "gerekli ve yeterli neden" değil, diğer toplumsal etkilerle birlikte işleyen bir unsur olduğu yönündeki "sınırlı etkiler" yorumuyla da pekişmiştir (Klapper, 1960). 1960'lar ve sonrasında ise kullanımlar ve doyumlar, gündem belirleme ve yetiştirme gibi yaklaşımlar; izleyicinin etkin seçimi, kamusal önem atfetme (salience) ve uzun

erimli kültürel öğrenme gibi farklı mekanizmalar üzerinden ana akım literatür içinde belirgin bir çeşitlenmeye işaret etmiştir (Blumler & Katz, 1974; McCombs & Shaw, 1972; Gerbner & Gross, 1976). Bu geleneksel yönelim, medyanın kalpleri ve zihinleri ele geçirme kapasitesini örtük biçimde varsayarak medya etkilerini—güçlü, zayıf ve uzun vadeli etkiler ayrımı içinde—incelemeye odaklanmıştır (Taylan, 2019, s. 222; Yıldırım, 2019, s. 87). Bununla birlikte, aynı dönemde dahi araştırmacılar, kuramsal üretimdeki çeşitliliğe karşın medya etkilerinin ve izleyici tepkilerinin tek bir nedensel çizgiye indirgenemeyecek ölçüde karmaşık olduğunu vurgulamış; bu karmaşıklık hem etki çalışmalarının sınırlarını hem de izleyici memnuniyetinin çok boyutlu doğasını görünür kılmıştır (Craig, 1999; Shaw, 1979, s. 104).

Amerikan pragmatizminin etkisi altında gelişen söz konusu ampirik yönelim, iletişimi büyük ölçüde bireysel düzeyde konumlandırdığı; buna karşılık iletişim süreçlerini kuşatan sosyal, ekonomik ve politik güç ilişkilerini ikincilleştirdiği gerekçesiyle zaman içinde eleştirilmiştir (Yaylagül, 2019, s. 26). İletişimin sosyal teori içinde daha görünür hâle gelişi, televizyon çağının kültürel bir süreç olarak yükselişiyle yakından ilişkilidir; ancak Marshall McLuhan (1994) ve Jürgen Habermas (1989) gibi istisnai örnekler dışında, erken dönem kuramsal yaklaşımların önemli bir bölümü diğer iletişim ortamlarını görece ihmal etmiştir (Stevenson, 2002, s. 2). Bu sınırlılıkların da etkisiyle 1970'lerden itibaren, iletişimi ağırlıkla davranışsal/psikolojik bir etkileşim olarak ele alan çerçevelere karşı, iletişim süreçlerini toplumsal yapı ve iktidar ilişkileri bağlamında konumlandıran "eleştirel iletişim" perspektifi belirgin biçimde güç kazanmıştır (Fejes, 1984, s. 129; Roberts & Bachen, 1981, s. 308).

Bu tarihsel birikim, iletişim kuramları alanında ampirik/pozitivist açıklamalar ile yorumsamacı ve eleştirel yaklaşımların bir arada var olduğu; dolayısıyla kuramsal tartışmaların yalnızca bulgu düzeyinde değil, hangi epistemolojik varsayımlarla konuştuğu düzeyinde de ayrıştığı bir meta-kuramsal çoğulluk zeminine işaret eder (Craig, 1999). Bu nedenle anaakım iletişim araştırmaları yalnızca alanın erken dönem baskın yönelimini temsil etmemekte; aynı zamanda sonraki yıllarda gelişen eleştirel, yorumlayıcı ve kültürel yaklaşımların kendilerini konumlandırdıkları temel epistemolojik referans noktasını da oluşturmaktadır.

1970'li yıllarda yükselen sosyal hareketlerin de etkisiyle iletişim araştırmaları, etnometodoloji, fenomenoloji ve yapısalcılık gibi Kıta Avrupası kökenli kuramsal geleneklerle daha yoğun biçimde etkileşime girmiştir. Bu yönelim, İngiltere'de "Kültürel Çalışmalar" başlığı altında kurumsallaşarak, Raymond Williams'ın kültürü "bir yaşam biçiminin bütünü" olarak kavramsallaştıran yaklaşımı üzerinden, ana akım davranışçı açıklamalara eleştirel bir karşı hat oluşturmuştur (Yaylagül, 2019, s. 27). Söz konusu kırılma, iletişim alanındaki kuramsal tartışmaları belirgin biçimde kutuplaştırmış; bir yanda iletişimi daha çok özgür etkileşim ve çoğulculuk çerçevesinde yorumlayan liberal yaklaşım, diğer yanda medyanın ideolojik işlevleri ve güç ilişkileri içindeki rolüne odaklanan eleştirel yaklaşım öne çıkmıştır (Sever, 1998, s. 44).

Bu alt yaklaşımların burada özellikle öne çıkarılması, iletişim kuramları literatüründe "kültür–kimlik–temsil" ekseninde oluşan çoğullaşmayı ve tahakkümün farklı biçimlerinin (ırk/kolonyalite, toplumsal cinsiyet, sınıf vb.) medya süreçleri içinde nasıl eklemlendiğini daha görünür kılma amacına dayanır. Kültürel Çalışmalar geleneğinde Hall'ün kodlama/kod çözme önerisi, anlamın metinde verili değil; üretim, dolaşım ve alımlama bağlamlarında müzakere edilen bir süreç olduğunu vurgulayarak ideoloji–alımlama ilişkisinin analizinde kritik bir kavramsal araç sunmuştur (Hall, 1980).

Eleştirel perspektif, zaman içinde tahakkümün daha özgül biçimlerine odaklanan ve farklı eşitsizlik eksenlerini analize dâhil eden alt yaklaşımlara ayrışmıştır. Bu bağlamda postkolonyal kuram, bilgi üretiminin Batı-merkezli örgütlenişini sorunlaştırarak, Said'in Oryantalizm çerçevesi üzerinden medyanın Doğu'yu nasıl bir öteki olarak temsil ettiğini ve bu temsil rejimlerinin hangi iktidar ilişkileri içinde kurulduğunu çözümlemiştir (Said, 2003; Varol, 2022). Benzer biçimde feminist kuram, kadın hakları mücadelesinin kuramsal uzantısı olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini iletişim ve medya araştırmalarının merkezî gündemlerinden biri hâline getirmiştir.

Söz konusu yaklaşım, liberal feminizmin medya politikalarında eşitlik ve temsil tartışmalarından (Kaylı, 2011), Marksist feminizmin emek sömürüsü ve yeniden üretim ilişkilerine dönük analizlerine (Işık, 1998), radikal feminizmin nesneleştirme ve patriyarkal iktidar eleştirilerine (Cevizci, 2009) ve postmodern feminizmin bağlamsallık ve çoğulluk vurgusuna (Türköne, 2003) uzanan geniş bir kuramsal spektrum içinde alanı belirgin biçimde zenginleştirmiştir.

Yirmi birinci yüzyıla gelindiğinde iletişim alanı, teknolojik dönüşümlerin hızlanmasıyla birlikte belirgin biçimde daha karmaşık ve çok katmanlı bir yapıya bürünmüştür. Yeni medya teknolojileri, mevcut kuramsal çerçevelerin gözden geçirilmesini ve güncellenmesini zorunlu kılarken (Erdoğan & Alemdar, 2005, s. 12; Berger ve ark., 2010, s. 5), kullanıcı pratikleri ve etkileşim biçimleri üzerinden medyanın etkilerini açıklamaya dönük yeni analitik imkânlar da üretmiştir (Okkay, 2023, s. 13; Sierra Gutierrez, 2016, s. 44). Bugün dijital iletişim ekosistemini belirleyen dinamikler, yalnızca yeni medya başlığıyla değil; platformlaşma, verileştirme (datafikasyon) ve algoritmik sıralama gibi süreçlerle birlikte ele alınmayı gerektirir. Sosyal medyayı "bağlanırlık kültürü" ekseninde tarihsel ve eleştirel olarak okuyan çalışmalar, platformların teknik altyapısının aynı zamanda ekonomik ve yönetişimsel bir düzenek kurduğunu göstermiştir (Van Dijck, 2013). Platformların kapitalist değer üretim biçimleri içindeki konumunu tartışan "platform kapitalizmi" yaklaşımı (Srnicek, 2016) ve davranışsal veriye dayalı yeni iktidar biçimlerini "gözetim kapitalizmi" olarak kavramsallaştıran analizler (Zuboff, 2019) bu bağın altını çizmektedir. Benzer biçimde veri sömürgeciliği tartışması, bağlantısallığın bedellerini küresel eşitsizlikler ve mülksüzleştirme ilişkileri üzerinden yeniden düşünmeye çağırır (Couldry & Mejias, 2019).

Bu dijital dönüşüm, iletişim kuramları alanında yalnızca yeni araştırma nesneleri üretmemiş; aynı zamanda teorik ilgi alanlarının, kavramsal önceliklerin ve literatürde öne çıkan tematik kümelerin de yeniden şekillenmesine yol açmıştır. Dolayısıyla güncel iletişim kuramları literatüründe dijital platformlar, ağlaşmış iletişim biçimleri ve veri temelli yönetimsellik etrafında oluşan yoğunlaşmaların bibliyometrik düzeyde de izlenmesi beklenebilir.

Teknolojik hızın ürettiği değişkenlik ortamında, kuramların zaman karşısındaki açıklama gücü ve dayanıklılığı sürekli sınanmakta; buna paralel olarak yeni iletişim olgularını kavramsallaştırabilmek için yeni kavramsal çerçevelere duyulan ihtiyaç artmaktadır. (Jeffress, 2015, s. 523). Kitle iletişim çalışmalarının önemi uzun süredir tartışılagelse de dijital platformlar, ağlı iletişim ve veri temelli yönetişim dinamiklerinin belirginleştiği güncel ekosistemde bu tartışma daha kritik ve güncel bir nitelik kazanmıştır (Uyanık, 2016, s. 59). Öte yandan son yirmi yılda meta-kuramsal meselelere yönelik ilginin güçlenmesi (Berger, 1991), alanın kendi kuramsal sınırlarını belirginleştirme ve özgün bir kuramsal kimlik inşa etme çabasının bir göstergesi olarak okunabilir (Bilginer-Kucur, 2019, s. 9). Bu çerçevede iletişim kuramları, günümüzde araştırmacıların hızla çoğalan ve yoğunlaşan veri evrenini anlamlandırmasına, sınıflandırmasına ve yorumlamasına imkân veren stratejik analitik araçlar olarak işlev görmektedir (García Jiménez, 2021).

Son dönemde yayımlanan çalışmaların çeşitliliği, iletişim kuramları alanının hem konu hem yaklaşım bakımından geniş bir yelpazeye yayıldığını göstermektedir. Örneğin, Latin Amerika'daki "iletişim ve kültür" perspektifinin tarihsel kurumsallaşmasını izleyen bibliyografik bir değerlendirme (Cabezas & del Prato, 2022), kuramlar arası geçişleri meta-kuramsal bir hatta tartışmaya açan bir kitap incelemesi (Carpentier, 2022), yeni bir kuramsal önerme etrafında yenilik iddiası geliştiren bir monografi (Chen, 2021), kuram öğretimine yönelik pedagojik bir uygulama tasarımı (Gray, 2023) ve Anglo-Amerikan kuramsal geleneği kapsamlı bir birikim olarak ele alan bir kitap değerlendirmesi (Kubilay, 2023) bu çoğulluğun farklı görünümlerini sunmaktadır.

Bütün bu kuramsal açılımlar birlikte değerlendirildiğinde, iletişim kuramları alanının tek çizgisel düzlem izlemediği; aksine farklı epistemolojik kabuller, temsil rejimleri, iktidar analizleri ve toplumsal eşitsizlik eksenleri üzerinden çoğullaşan bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu

nedenle iletişim kuramları literatürünün bibliyometrik ağlar üzerinden incelenmesi, söz konusu kuramsal kırılmaların ve tematik yoğunlaşmaların literatürde ne tür kümelenmeler, merkezî düğümler ve ilişki örüntüleri ürettiğini görünür kılmak açısından önem taşımaktadır.

Bununla birlikte, söz konusu kuramsal zenginlik literatürde bir parçalanmışlık riskini de beraberinde getirmektedir: Mevcut çalışmaların önemli bir bölümü belirli kuramların medya/iletişim bağlamına uyarlanmasına yoğunlaşırken, iletişim kuramlarının literatür içindeki etkileşim ağlarının ve evrimsel örüntülerinin sistematik biçimde haritalandırılması görece ihmal edilmektedir. Bu eksiklikten hareketle, bu araştırmada Systematic Literature Network Analysis (SLNA) yaklaşımı benimsenmiştir. Web of Science veri tabanında "communication theories" başlığıyla yürütülen bibliyometrik inceleme; kuramsal gelenekler arasındaki organik bağları, baskın ekolleri ve güncel eğilimleri ağ-temelli görselleştirmeler aracılığıyla ortaya koymayı ve bu bulguları iletişim kuramları literatürünün bütünlüğü içinde yorumlamayı amaçlamaktadır.

Çalışmada bibliyometrik ağ haritaları yalnızca yayınların nicel dağılımını gösteren betimleyici çıktılar olarak ele alınmamaktadır. Tersine, bu haritalar; giriş bölümünde tartışılan anaakım/eleştirel ayrışma, kültür-kimlik-temsil eksenli çoğullaşma, feminist ve postkolonyal müdahaleler ile dijitalleşme ve platformlaşma süreçlerinin literatürde bıraktığı izleri ampirik olarak görünür kılan analitik araçlar olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda anahtar kelime eş-görünüm örüntüleri tematik yoğunlaşmaları, atıf ağları entelektüel merkezilikleri ve köprü kuran çalışmaları, ülke ve kategori dağılımları ise alanın kurumsal ve jeopolitik yapılanmasını izlemek üzere yorumlanacaktır.

Bu doğrultuda çalışma, (i) iletişim kuramları literatüründe hangi kuramsal kümelerin/ekollerin merkezî konumda yer aldığı, (ii) kümeler arasında köprü işlevi gören yazar ve çalışmaların hangileri olduğu ve (iii) zaman içinde hangi kuramsal yönelimlerin yükselişe geçtiği sorularına yanıt aramaktadır. Veri setinin oluşturulmasında kullanılan arama alanı/terimleri ile yıl aralığı, doküman türü ve dil gibi eleme ölçütleri yöntem bölümünde açıkça raporlanarak analizlerin tekrarlanabilirliği güçlendirilecektir.

Yöntem

Araştırmanın deseni

Kitle iletişim araçları, toplumsal yaşamın hemen her alanına nüfuz eden kurumsal yapılar olmaları nedeniyle, araştırmaya değer görülen problem alanları ile değişkenlerin çoğu zaman muğlak biçimde tanımlandığı karmaşık bir olgular bütünü olarak değerlendirilmektedir (Tannenbaum & Greenberg, 1968, s. 351). Bu karmaşıklığın bir sonucu olarak kitle iletişim süreci için tekil ve evrensel bir biçimden söz etmek güçtür; aksine, iletişimin bütünü ya da iletişim modellerinin belirli parçalarını temsil etmeyi amaçlayan çok sayıda modelin ortaya çıkması, toplumsal gerçekliğin çeşitliliğine işaret etmektedir (McQuail & Windahl, 2005, s. 19). Bu bağlamda iletişim teorilerine yapılan her katkı, yalnızca belirli sorun alanlarına yönelik bir açıklama girişimi değil; aynı zamanda iletişim teorisinin tarihsel olarak taşıdığı önyargı ve sınırlılıklarla yüzleşen belirli bir yaklaşım biçimi olarak da okunabilir (Craig, 1993, s. 32). İletişim kuramlarının disiplinlerarası niteliği dikkate alındığında, bu alana katkı sunan disiplin çeşitliliği şaşırtıcı değildir; zira konuya temas eden pek çok disiplin iletişim olgusunu kendi kavramsal ve yöntemsel çerçeveleri üzerinden incelemektedir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında sosyal bilimlerin meşru disiplinler olarak kurumsallaşması, psikoloji ve diğer bilim alanlarının iletişim araştırmalarına etkisini artırmış; farklı alanlardan araştırmacılar, kendi teori ve yöntemlerini iletişim çalışmalarına taşıyarak alanın kuramsal repertuvarının genişlemesinde belirleyici rol oynamıştır (Littlejohn & Foss, 2009).

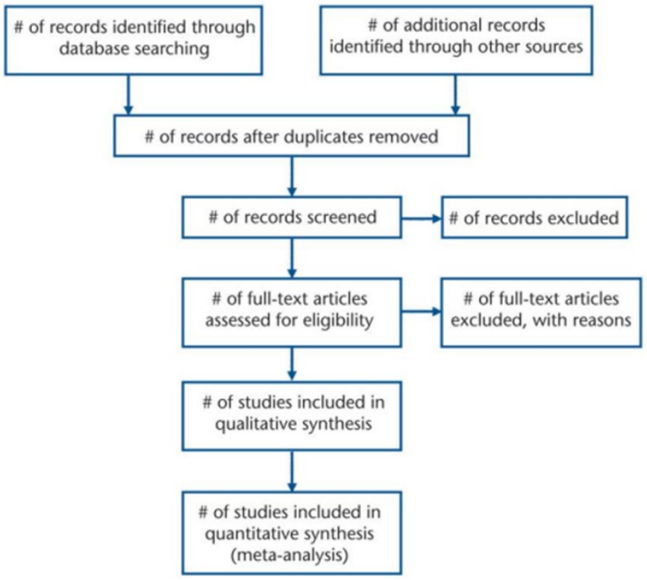
Kitle iletişim araştırmaları zaman içinde kapsamı genişleyen ve giderek kurumsallaşan bir akademik alana dönüşmüştür. Bu dönüşümde, kuramların açıklanması ve sınanmasına imkân veren modelleme yaklaşımlarının gelişmesi kadar; dilbilim, matematik, bilgi teorisi ve medya

çalışmaları gibi farklı disiplinlerin araştırma sürecine dâhil olması da belirleyici olmuştur (Golding & Murdock, 1978, s. 345). Bununla birlikte iletişim alanında biriken kuramsal üretimin önemli bir bölümü, birbirinden kopuk, görünürde uyumsuz ya da ilgisiz kuramsal yönelimler biçiminde dağınık bir görünüm sergilemektedir. Bu nedenle Craig (1989), iletişim teorilerinin farklı tarzlarını çözümleyebilecek bütünleştirici yolların aranması gerektiğini; iletişim araştırmalarına yönelik güncellenmiş bir paradigma şemasının söz konusu kavramsal dağınıklığı azaltarak alanın kuramsal haritasına ilişkin açıklık ve farkındalık sağlayabileceğini ileri sürmektedir. Bu çalışmada da bu yaklaşım gözetilerek, güncel iletişim teorilerini kapsayan çalışmaların ve bu literatüre katkı sunan disiplinlerin bibliyometrik bulgular temelinde sistematik biçimde haritalanması ve alana ilişkin bütüncül bir şema önerisinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

İletişim kuramları literatüründeki bu çok-disiplinli genişleme ve kuramsal çeşitlenme, alanın bütünlüklü biçimde anlaşılabilmesi için yalnızca içerik temelli okumaların ötesine geçen, ilişkisel bir haritalamayı gerekli kılmaktadır. Bu nedenle çalışma, iletişim kuramlarının literatür içindeki atıf, ortak atıf ve anahtar kelime örüntülerini görünür kılarak kuramsal kümelenmeleri ve eğilimleri nesnel ölçütlerle ortaya koymayı hedeflemektedir. Söz konusu hedef doğrultusunda, sistematik tarama adımları bibliyometrik ağ analiziyle birleştirilerek Systematic Literature Network Analysis (SLNA) yaklaşımı benimsenmiştir.

Bu amaca ulaşmak için 'Sistematik Literatür Ağ Analizi (SLNA)' adı verilen dinamik bir metodoloji uygulanmıştır. Bu metodoloji, Sistematik Literatür Taraması yaklaşımını bibliyografik ağların analiziyle birleştirir. Benimsenen metodoloji, ortaya çıkan konuları tespit etmek için bibliyografik ağlardan niceliksel bilgi çıkararak ve bir disiplinin bilimsel üretiminin dinamik gelişimini ortaya çıkararak geleneksel içerik temelli literatür taramalarının tamamlanmasına olanak tanır (Strozzi, vd., 2017). Sistematik derleme çalışmaları önemli bir araştırma projesidir ve sistematik derleme araştırması yapabilmek için, belirli bir konuda yapılan bütün araştırmaların incelenmesi gerekmektedir (Karaçam, 2013, s. 26).

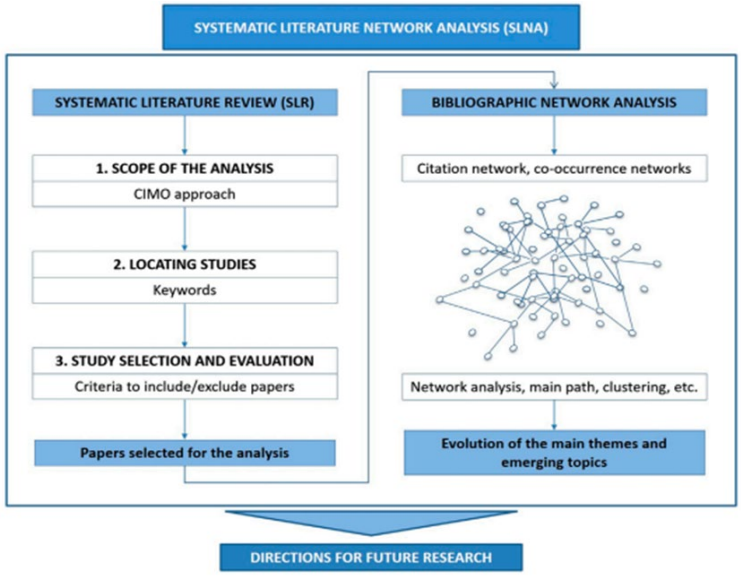
Sistematik Literatür Ağ Analizinin ilk aşaması literatür tarama sürecinden oluşmaktadır. Literatür taraması her türlü araştırmanın temeli olarak önemli bir rol oynar. Bir literatür taramasının yürütülmesinde yer alan temel adımlar ve önemli seçimler dört aşama kullanılarak önerilmekte ve tartışılmaktadır; (1) incelemeyi tasarlamak, (2) incelemeyi yürütmek, (3) analiz ve (4) incelemeyi yazmak (Synder, 2019).

Görsel 1 Sistematik literatür tarama süreci aşamaları (Moher vd., 2009, s. 877).

Şemada veri tabanlarında tarama sonucu belirlenen kayıtların sayısı ve taranan kayıt sayısı ve dışlanan kayıt sayısı belirtilerek, uygunluk açısından değerlendirilen tam metin kayıtların sayısı ve gerekçelendirilerek dışlanan tam metin kayıtların sayısı belirtilerek en son senteze dâhil edilen çalışmaların sayısı verilmesi gerektiği belirtilir.

Sistematik inceleme, en az üç veya daha fazla yazarla odaklanmış bir soruya ilişkin önyargıları ortadan kaldırarak, kanıta dayalı uygulamayı destekleyerek sistematik arama stratejisi kullanarak sonuçların yorumlanması ve sunulmasını sağlamaktadır (Kysh, 2021). Bu yöntemsel özelliklerin benimsendiği sistematik literatür analizi yöntemi, sosyal bilimler alanındaki araştırma süreçlerinde farklı amaçlar için kullanılabilmektedir. Bu amaçlardan biri, geleneksel literatür analizinde olduğu gibi belirli bir konudaki var olan çalışmaların incelenmesiyle alanın "resminin çekilmesi" ve literatürdeki boşlukların bu yolla tespit edilerek kuramsal katkı verebilecek yeni araştırmalar açısından bir yol haritası çıkarılmasıdır (Yavuz, 2022, s. 349).

Görsel 2 Systematic literature network analysis (SLNA) (Strozzi vd., 2017).

SLNA yönteminin bileşenlerinden biri, bilgilerin bibliyometrik ağlarının analizi ile temsil edilir. İlk aşamada 'Systematic Literature Network Analysis (SLNA)' yapılır ve alıntılar ve anahtar kelime ağları gibi alınan bilgilerle çalışmanın kapsamı belirlenir. Subjektif kriterlere dayanan içerik analizleri yerine SLNA, ortaya çıkan konuların niceliksel literatüre dayalı tespitini gerçekleştirmek için objektif ölçümlere ve algoritmalara dayanır. (Strozzi, vd. 2017). Sistematik literatür ağ analizinin ikinci aşaması literatür ve bibliyometrik ağ analizinden oluşmaktadır. Bibliyometrik analiz ile ikinci aşamada görselleştirmeler yapılarak literatür taramasını destekleyici veriler elde edilir.

Bibliyometrik analizin bilimsel literatürü incelemede kullanımı son yıllarda hızla artmıştır (Zupic & Čater, 2014). Bu alanda en yaygın yaklaşımlardan biri olan bibliyometrik ağ analizi; araştırmaların referans listelerini karşılaştırmaya, dergiler arası benzerlik örüntülerini ortaya çıkarmaya ve araştırmacılar arasındaki ilişkiler ile atıf/ortak atıf bağlantılarının yapısını ölçmeye dayanır (Chuang vd., 2013, s. 988). Büyük hacimli bilimsel verilerin sistematik biçimde keşfedilmesi ve çözümlenmesi açısından bibliyometrik analiz, hem popüler hem de yöntemsel olarak titiz bir çerçeve sunmaktadır. Bu yöntem, belirli bir alanın zaman içindeki gelişim dinamiklerini ve evrimsel nüanslarını görünür kılarken; araştırma temalarının, bilgi kümelenmelerinin ve ortaya çıkan yönelimlerin belirlenmesine de olanak tanır (Donthu vd., 2021, s. 285). Ayrıca bibliyometrik teknikler, literatürün değerlendirilmesinde öznel yargılardan kaynaklanabilecek hatalara karşı daha nesnel göstergeler sağlayarak bilimsel yayınların ölçülebilir biçimde analiz edilmesini mümkün kılar; bu yönüyle araştırmacıların

yorumlayıcı/analitik kapasitesini tamamlayan önemli bir araç olarak konumlanır (Appio vd., 2014).

Kitle iletişim araştırmalarındaki kuramsal çeşitlilik ve disiplinlerarası genişleme, alanın bütünlüklü biçimde anlaşılabilmesi için ilişkisel bir haritalandırmayı gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, belirli bir kuram ailesini içerik analiziyle değerlendirmekten ziyade; Web of Science (WoS) veri tabanında "communication theories" ifadesiyle görünür hâle gelen bilimsel üretimi, literatürün kendi atıf ve kavramsal örüntülerine dayalı nicel göstergelerle incelemeyi hedeflemektedir. Araştırmada makaleleri seçmek ve analiz etmek için "Systematic Literature Network Analysis (SLNA)" yöntemi benimsenmiş; veriler, bibliyometrik ağlar oluşturmak ve görselleştirmek için kullanılan VOSviewer yazılımı aracılığıyla analiz edilmiştir.

VOS haritalama tekniğini kullanan bu yazılım; dergileri, araştırmacıları veya bireysel yayınları atıf, bibliyografik eşleştirme, ortak alıntı veya ortak yazarlık ilişkilerine dayalı olarak görselleştirmeye olanak tanımaktadır (Van Eck & Waltman, 2009, s. 524; http://www.vosviewer.com/). Bu yöntem ve araçlar kullanılarak; (i) disiplin/alan dağılımı, (ii) yayın üretimi ve atıf eğilimleri, (iii) anahtar kelime temaları ve kümelenmeleri ile (iv) yazar/ülke düzeyindeki iş birliği ağları birlikte yorumlanmıştır. Böylelikle literatürün kavramsal, sosyal ve entelektüel yapısına ilişkin bütüncül bir görünüm sunulmuş; bibliyometrik analizle somutlaştırılan veriler üzerinden sonuç ve değerlendirme aşamasına geçilmiştir.

Çalışma tasarımı, sistematik tarama mantığı ile bibliyometrik ağ analizi yaklaşımını bir araya getiren Systematic Literature Network Analysis (SLNA) yaklaşımıyla uyumludur. Veri seti WoS Core Collection'dan elde edilmiş; kayıtlar dışa aktarılmış ve analizler WoS'un yerleşik raporlama ekranları ile VOSviewer yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada kullanılan veriler, alan tanımlaması ve bibliyometrik analizlerde en yaygın başvurulan iki büyük atıf dizini olan Scopus ve Web of Science (WoS) çerçevesi dikkate alınarak değerlendirilmiş; ancak veri tutarlılığı ve metaveri kalitesi gerekçeleriyle örneklem WoS üzerinden oluşturulmuştur. Scopus ve WoS benzer kapsama sahip olmakla birlikte, Scopus'un WoS'a kıyasla yaklaşık %60 daha geniş bir içerik sunduğu; buna karşın veri temizliği ve kayıtların benzersiz biçimde tanımlanması bakımından WoS kadar tutarlı olmadığı belirtilmektedir. Özellikle bazı yayınların tekil/benzersiz biçimde tanımlanamaması, aynı çalışmanın farklı kayıtlarda yinelenmesi veya metaveri hataları gibi nedenlerle atıf ağının hatalı kurulmasına ve dolayısıyla ağ analizlerinin yanıltıcı sonuçlar üretmesine yol açabilmektedir. Buna karşılık WoS, dünya ölçeğinde en kapsamlı ve otorite kabul edilen akademik veritabanlarından biri olarak değerlendirilmekte; 8.700'den fazla temel akademik dergiyi içermesi ve daha standartlaştırılmış metaveri yapısıyla bibliyometrik göstergelerin (atıf sayısı, ülke, kategori, anahtar kelimeler vb.) güvenilir biçimde analiz edilmesine olanak tanımaktadır.

Bu doğrultuda Web of Science (WoS) Core Collection'da "communication theories" anahtar sözcüğüyle taranan literatürün bibliyometrik yöntemlerle haritalanmasını amaçlamaktadır. Tarama sonucunda Social Sciences Citation Index (SSCI) (n = 268), Emerging Sources Citation Index (ESCI) (n = 183), Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED) (n = 93), Conference Proceedings Citation Index-Social Science & Humanities (CPCI-SSH) (n = 38), Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S) (n = 36), Book Citation Index-Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH) (n = 35), Arts & Humanities Citation Index (A&HCI) (n = 23) ve Book Citation Index-Science (BKCI-S) (n = 3) indekslerinde 1980–2024 dönemini kapsayan 597 kayıt örnekleme dâhil edilmiştir. (Not: Kayıtlar WoS'ta birden fazla indekste eşzamanlı olarak dizinlenebildiğinden, indeks bazındaki frekans dağılımları örtüşmekte ve bu nedenle indeks toplamları benzersiz kayıt sayısı olan 597'yi aşabilmektedir).

Çalışmada analiz süreci iki aşamada yürütülmüştür: İlk aşamada, WoS "Analyze Results" ve "Citation Reports" çıktıları kullanılarak yayınların yıl, ülke ve WoS kategori dağılımları ile atıf göstergeleri betimsel olarak özetlenmiştir. İkinci aşamada ise VOSviewer aracılığıyla bibliyometrik ağ haritaları oluşturulmuş; ortak yazarlık ağları yazar ve ülke düzeyinde incelenmiş,

ayrıca anahtar kelime eş-oluşum ağı, yazar atıf ağı ve ülke atıf ağı görselleştirilmiştir. VOSviewer analizlerinde eşik değerleri, ağın aşırı seyrekleşmesi ile gürültünün artması arasında denge kurarak anlamlı kümelenmeleri görünür kılmak amacıyla belirlenmiştir: ortak yazarlık (yazar düzeyi) analizinde minimum yayın sayısı 1 ve minimum atıf sayısı 1; ortak yazarlık (ülke düzeyi) analizinde minimum yayın sayısı 3 ve minimum atıf sayısı 5; anahtar kelime eş-oluşum analizinde minimum birlikte görülme sayısı 3; yazar atıf ağı analizinde minimum yayın sayısı 1 ve minimum atıf sayısı 1; ülke atıf ağı analizinde ise minimum yayın sayısı 3 ve minimum atıf sayısı 3 olarak uygulanmıştır. Bu eşikler, hem ağın temel yapısını korumak hem de yorumlamayı zorlaştıracak ölçüde dağınık düğümleri sınırlamak için tercih edilmiştir.

Çalışmada oluşturulan bibliyometrik ağlar, giriş bölümünde tartışılan kuramsal geleneklerin doğrudan ve eksiksiz temsilleri olarak değil; "communication theories" ifadesi etrafında WoS'ta görünür hale gelen literatürün ilişkisel örüntüleri olarak yorumlanmıştır. Dolayısıyla anahtar kelime kümeleri, atıf merkezleri ve işbirliği ağları; alanın kuramsal çoğulluğu, disiplinlerarası genişlemesi ve bazı yönelimlerin göreli görünürlüğü hakkında dolaylı göstergeler sunmaktadır. Bu nedenle çalışma, belirli bir teorik okulun içerik çözümlemesini değil, literatürün bibliyometrik yapısının kuramsal tartışmalarla nasıl eklemlendiğini incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu bağlamda araştırma soruları, iletişim kuramları alanındaki tarihsel ve kuramsal çoğullaşmanın bibliyometrik yapıda nasıl somutlaştığını ortaya koyacak biçimde kurgulanmıştır:

RQ1: İletişim kuramları literatürü WoS kategorilerine göre hangi alanlarda yoğunlaşmaktadır?

RQ2: Yayınlanan eserlerin sayısı ve atıf eğilimleri yıllara göre nasıl değişmektedir?

RQ3: Anahtar kelime eş-oluşum ağına göre baskın temalar ve kuramsal kümelenmeler nelerdir?

RQ4: Ortak yazarlık ve yazar atıf ağlarında öne çıkan araştırmacılar ve kümeler hangileridir?

RQ5: Ülke üretimi, ülke iş birliği ve ülke atıf ağlarında öne çıkan ülkeler hangileridir?

RQ6: En çok atıf alan çekirdek çalışmalar alanın entelektüel yapısını nasıl şekillendirmektedir?

Sonuç ve öneriler

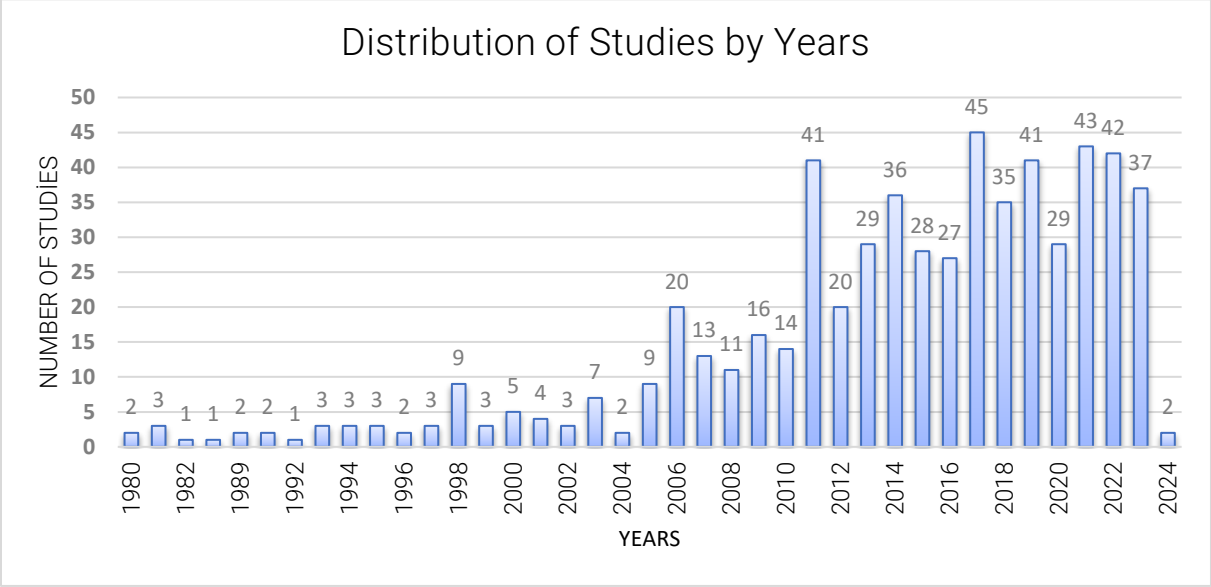
Bu çalışma kapsamında Web of Science veri tabanında "communication theories" anahtar kelimesi ile yapılan taramada 597 çalışma bulunmuştur. Araştırmaya Social Sciences Citation Index (SSCI) n=268, Emerging Sources Citation Index (ESCI) n=183, Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED) n=93, Conference Proceedings Citation Index-Social Science&Humanities (CPCI-SSH) n=38, Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S) n=36, Book Citation Index-Social Sciences&Humanities (BKCI-SSH) n=35, Arts&Humanities Citation Index (A&HCI) n=23 ve Book Citation Index-Science (BKCI-S) n=3 indekslerinde taranan 597 eserin tamamı örneklem içine alınmıştır. Veriler bibliyometrik yöntem ile analiz edilerek frekansları belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, yalnızca yayın üretiminin nicel dağılımını betimleyen göstergeler olarak değil; giriş bölümünde tartışılan kuramsal çoğullaşma, disiplinlerarası genişleme ve dijital dönüşümün literatürde bıraktığı bibliyometrik izler olarak yorumlanmaktadır.

WoS core collection veri tabanı kullanılarak yapılan analizler

Yayın yılları

Görsel 3'te WoS veritabanında "communication theories" anahtar sözcüğüyle indekslenen yayınların 1980–2024 dönemindeki yıllık dağılımı sunulmaktadır. Buna göre literatürdeki ilk kayıt

1980 yılında Tina Siegfried'in Communication Theories: Origins, Methods, Uses başlıklı çalışmasıdır. İzleyen yıllarda üretimin uzun süre sınırlı seyrettiği, özellikle 2006'ya kadar yayın sayısının çoğunlukla tek haneli düzeylerde kaldığı görülmektedir. 2006 yılı ise 20 yayınla birlikte alanda belirgin bir kırılmaya işaret ederek üretimin çift haneli düzeye taşındığı ilk dönem olarak öne çıkmaktadır. 2010'lu yıllarla birlikte yayın hacminde belirgin bir ivmelenme gözlenmekte; özellikle 2017 yılında yayın sayısı en yüksek düzeye ulaşarak zirve yapmaktadır (n = 45). Bu artış, iletişim kuramları literatürünün yalnızca sayısal olarak büyüdüğünü değil, aynı zamanda yeni medya, platformlaşma, ağ toplumu ve veri temelli iletişim rejimleri gibi yeni problem alanları karşısında kuramsal üretimin yoğunlaştığını göstermektedir. Bu yönüyle yıllara göre üretim eğrisi, giriş bölümünde tartışılan dijital dönüşümün iletişim kuramları literatüründe ampirik olarak da karşılık bulduğunu düşündürmektedir. 2017 sonrasında da üretimin yüksek düzeyi büyük ölçüde koruduğu (ör. 2019: n=41; 2021: n=43; 2022: n=42; 2023: n=37) ve literatürün genişlemeye devam ettiği anlaşılmaktadır. 2024 yılına ilişkin düşük değer (n = 2) ise yılın tamamlanmamış olması ve WoS indeksleme gecikmeleriyle ilişkili olabilecek bir "kısmi yıl" etkisi olarak değerlendirilebilir.

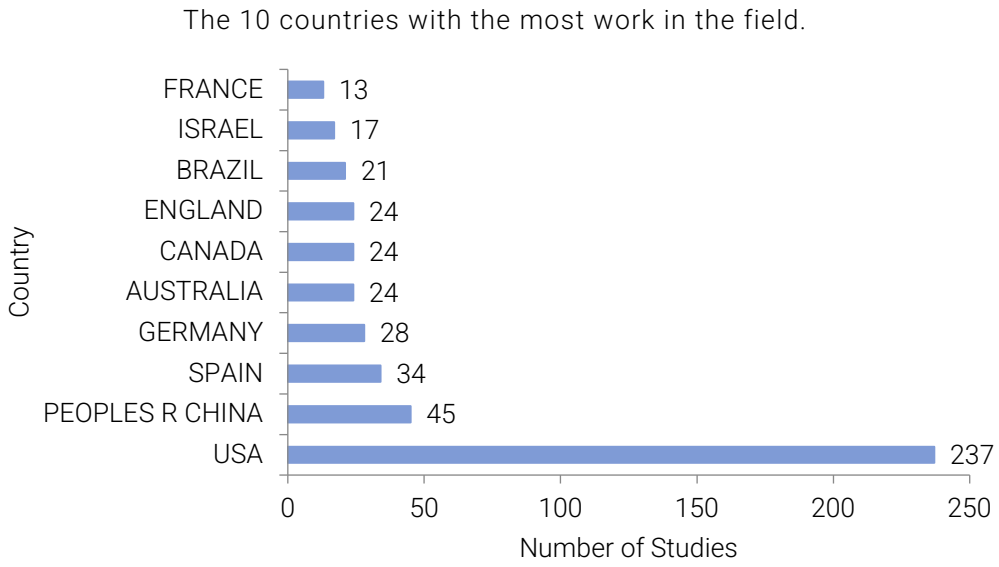
Görsel 3 Çalışmaların yıllara göre dağılımı (Kaynak: WoS Analyze Results)

Genel tablo, 1980'den günümüze düzenli ve doğrusal olmayan dalgalanmalar içerse de iletişim kuramları literatüründe uzun dönemli bir artış eğilimine işaret etmektedir. Bu artış eğilimi, iletişim teknolojilerindeki süreklilik gösteren dönüşümün (dijitalleşme, platformlaşma ve ağ toplumuna ilişkin gelişmeler gibi) yeni araştırma bağlamları ve kuramsal tartışma alanları üretmesiyle açıklanabilir. Dolayısıyla Görsel 3, yayın sayılarının ve atıf etkisinin zamana yayılan gelişim dinamiklerini görünür kılarak RQ2 kapsamında sorulan "yıllara göre üretim ve eğilim" boyutuna doğrudan ampirik zemin sağlamaktadır.

Alanda çalışma yapan ülkeler

Görsel, WoS veritabanında "communication theories" temalı yayınların ülkelere göre üretim dağılımında belirgin bir yoğunlaşmaya işaret etmektedir. Buna göre Amerika Birleşik Devletleri 237 yayın ile açık ara en yüksek üretime sahip ülke konumundadır; ABD'yi 45 yayınla Çin izlemektedir. Avrupa bağlamında İspanya (n=34) ve Almanya (n=28) öne çıkarken, Avustralya, Kanada ve İngiltere'nin her biri 24'er yayınla literatüre benzer düzeylerde katkı sağladığı görülmektedir. Bu ülkeleri Brezilya (n=21), İsrail (n=17) ve Fransa (n=13) takip etmektedir.

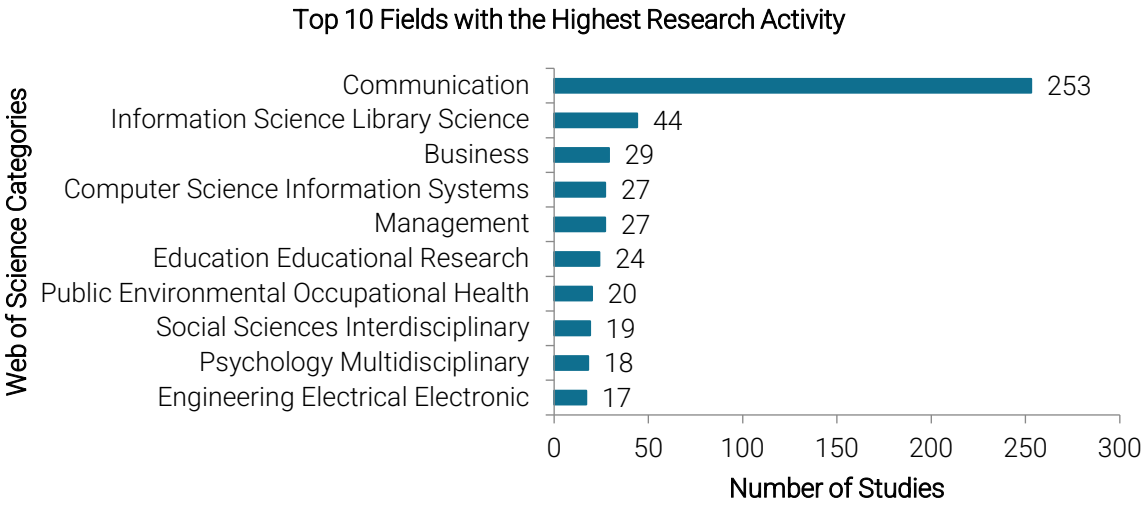
Tablo 1 Alanda En Fazla Çalışma Yapan 10 Ülke (Kaynak: WoS Analyze Results).

Ülke bilgisinin raporlanabildiği 537 yayın içinde ilk 10 ülkenin toplam üretimi 467'ye ulaşmakta; bu durum, iletişim kuramları literatürünün üretim merkezlerinin sınırlı sayıda ülkede yoğunlaştığını ve alanın küresel ölçekte eşitsiz bir üretim coğrafyasına sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, alana katkı sunan ülke sayısının 76 olması, literatürün yaygın bir uluslararası katılıma sahip olduğunu, ancak bu dolaşımın simetrik olmayan bir merkez-çevre yapısı içinde işlediğini göstermektedir. Dolayısıyla bu bulgular, ülke üretimi ve alandaki öne çıkan ülkeler boyutunda RQ5 kapsamında yöneltilen soruya doğrudan yanıt sağlamaktadır.

Çalışmaların WoS kategorilerine göre dağılımı

WoS kategorilerine göre dağılımı gösteren Görsel, "communication theories" temalı yayınların belirgin biçimde "Communication" kategorisinde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır (n=253). Bu bulgu, iletişim kuramlarının çekirdek üretim alanının doğrudan iletişim disiplini içinde konumlandığını göstermektedir. Bununla birlikte "Information Science & Library Science" kategorisinde yer alan yayın sayısının da kayda değer bir düzeyde olduğu görülmektedir (n=44). İletişim kategorisi dışındaki üretim ise daha çok "Business" (n=29), "Computer Science, Information Systems" (n=27), "Management" (n=27), "Education & Educational Research" (n=24), "Public, Environmental & Occupational Health" (n=20), "Social Sciences, Interdisciplinary" (n=19), "Psychology, Multidisciplinary" (n=18) ve "Engineering, Electrical & Electronic" (n=17) gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır.

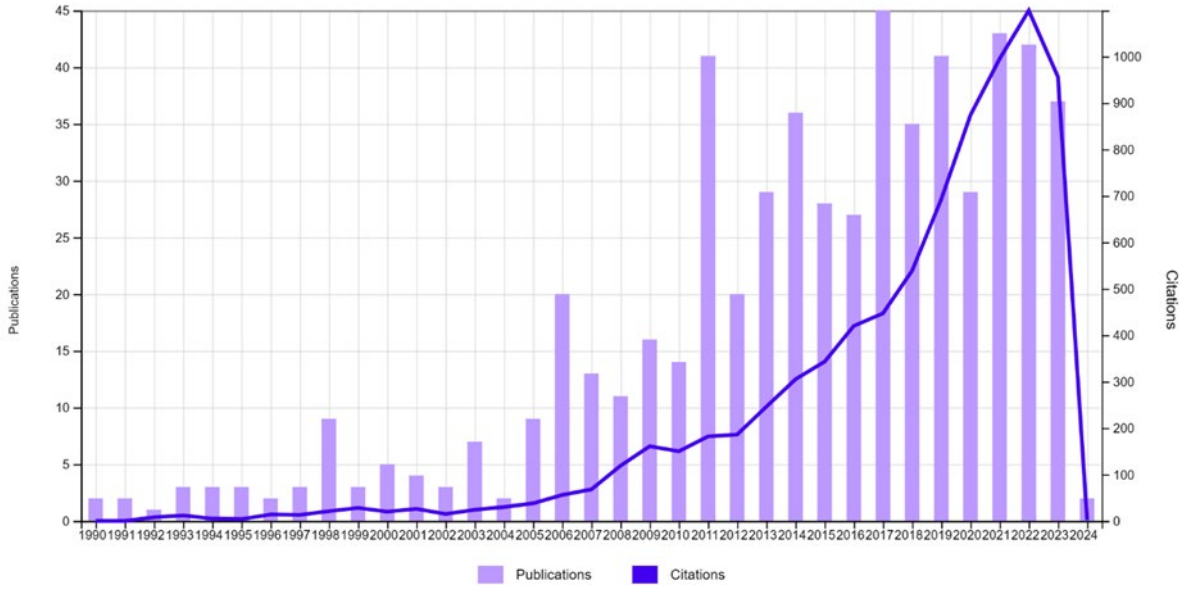

Görsel 4 En fazla çalışma yapılan 10 alan (Kaynak: WoS Analyze Results)

Bu dağılım, iletişim kuramlarının yalnızca iletişim alanının iç tartışmalarına indirgenemeyecek ölçüde disiplinlerarası bir karakter taşıdığını; farklı alanların kavramsal ve yöntemsel birikimlerinden beslenirken aynı zamanda iş, bilişim, eğitim, sağlık ve mühendislik gibi sahalarda yürütülen çalışmalara da kuramsal çerçeve sunduğunu düşündürmektedir. Dolayısıyla WoS kategori dağılımı, giriş bölümünde tartışılan kuramsal çoğullaşma ve disiplinlerarası genişlemenin bibliyometrik düzeydeki en açık göstergelerinden biri olarak RQ1 kapsamında sorulan "literatürün WoS kategorilerine göre yoğunlaştığı alanlar" sorusuna doğrudan yanıt üretmektedir.

Çalışmaların atıf analizi

Görsel 5, WoS Citation Reports verilerine dayanarak "communication theories" temalı yayınların yıllara göre üretim hacmi ile atıf performansını birlikte göstermektedir. Grafikte yer alan sütunlar yayın sayısını, çizgi ise atıf sayılarındaki değişimi temsil etmektedir. Bulgular, iletişim kuramları alanında yayın üretiminin dönemsel dalgalanmalar içermekle birlikte genel olarak artış eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle 2010'lu yıllardan itibaren yayın sayısındaki ivmelenmeye paralel biçimde atıf sayılarında da belirgin bir yükseliş gözlenmektedir. Bu eş-zamanlı artış, literatürün hem nicel olarak genişlediğini hem de akademik görünürlük/etki düzeyinin güçlendiğini düşündürmektedir. Atıf eğrisindeki süreklileşen yükselişin olası açıklamalarından biri, WoS'ta indekslenen yayınların küresel ölçekte erişilebilirliğinin yüksek olması ve bu yayınların çoğunlukla standartlaştırılmış metaveri yapısına sahip, nitelikli ve çoğunlukla İngilizce dilinde yayımlanması nedeniyle uluslararası dolaşıma daha kolay girebilmesidir. Öte yandan, iletişim alanının dinamik niteliği ve yeni iletişim teknolojilerinin sürekli dönüşümü, kuramsal tartışmaları güncel tutarak araştırma gündemini genişletmekte; bu durum da hem yayın sayısında hem de atıf birikiminde artış üreten bir yapı oluşturmaktadır. Son olarak 2024 yılına ilişkin değerlerde görülen düşüşün, yılın henüz tamamlanmamış olması ve WoS'ta indeksleme/atıf birikiminin zamana yayılarak oluşması nedeniyle "kısmi yıl" etkisiyle ilişkili olabileceği dikkate alınmalıdır. Genel olarak Görsel 5, RQ2 kapsamında yayın sayılarının ve atıf eğilimlerinin yıllara göre nasıl değiştiğine dair bulguları bütüncül biçimde ortaya koymaktadır.

Görsel 5 Yıllara göre çalışma sayıları ve atıf raporu (Kaynak: WoS Citation Reports)

Web of Science veritabanında "communication theories" anahtar sözcüğüyle gerçekleştirilen tarama sonucunda toplam 597 yayına ulaşılmıştır. İncelenen dönem (1980–2024) kapsamında bu yayınların aldığı toplam atıf sayısı 8.099'dur. Yıllara göre atıf dağılımı değerlendirildiğinde, hem yayın üretiminin en yüksek olduğu (n=45) hem de en fazla atıfın gerçekleştiği yılın 2017 olduğu görülmektedir (n=447). Atıf performansı en yüksek çalışmalar arasında ilk sırada, Craig, R. T. tarafından 1999 yılında yayımlanan Communication Theory as a Field başlıklı makale yer almakta olup 595 atıf almıştır. İkinci sırada ise Hiroaki Kitano'nun 2007 tarihli Innovation: A Robustness-Based Approach to System-Oriented Drug Design başlıklı çalışması 379 atıfla bulunmaktadır (bkz. Tablo 2). Ayrıca en çok atıf alan ilk 10 çalışmanın yayımlandığı dergiler incelendiğinde, iletişim alanı dergilerinin yanı sıra psikoloji, iklim değişikliği ve doğa bilimleri gibi farklı disiplinlerdeki dergilerde de iletişim kuramlarıyla ilişkili yayınların yer aldığı anlaşılmaktadır (bkz. Tablo 2). Bu durum, iletişim kuramları literatürünün disiplinlerarası açıklığını ortaya koymakla birlikte, yüksek atıf değerlerinin her zaman alanın çekirdek entelektüel yapısı içindeki merkeziliğe karşılık gelmeyebileceğini de düşündürmektedir.

Tablo 2 Yıllara göre çalışma sayıları ve atıf raporu (Kaynak: WoS Citation Reports)

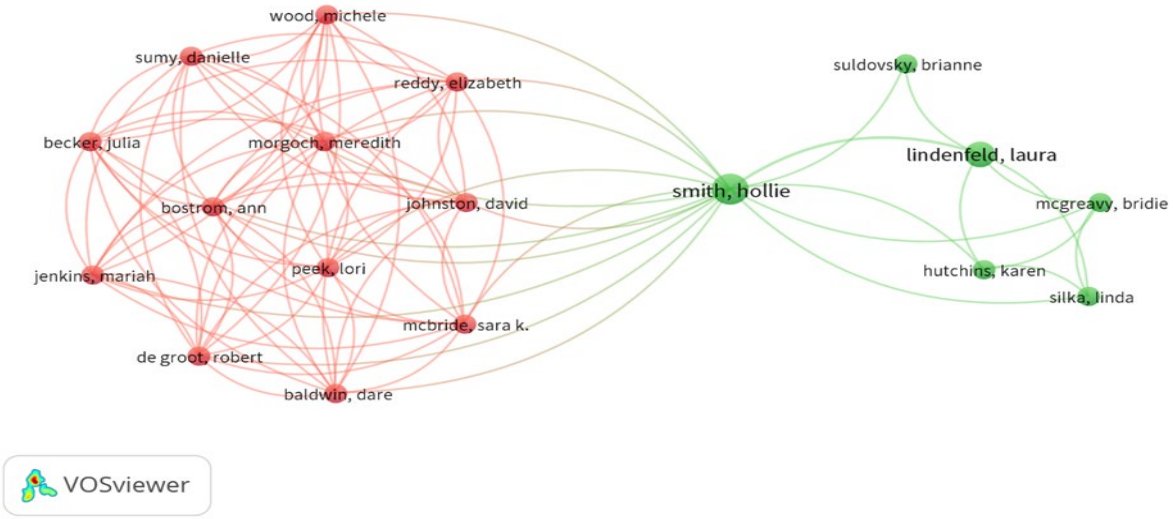
Research Name	Writer	Source	Publication Date	Year	Volume	Issue	Total citations
Communication theory as a Field	Craig, RT	Communication Theory	MAY 1999	1999	9	2	595
Innovation - A robustness-based approach to systems-oriented drug design	Kitano, Hiroaki	Nature Reviews Drug Discovery	MAR 2007	2007	6	3	379
Deep Learning for Wireless Physical Layer: Opportunities and Challenges	Wang, Tianqi; Wen, Chao-Kai; Wang, Hanqing; Gao, Feifei; Jiang, Tao; Jin, Shi	China Communications	NOV 2017	2017	14	11	336
Advancing tailored health communication: A persuasion and message effects perspective	Rimer, Barbara K.; Kreuter, Matthew W.	Journal Of Communication	2006	2006	56		325

Crisis Communication online: How medium, crisis type and emotions affected public reactions in the Fukushima Daiichi nuclear disaster	Utz, Sonja; Schultz, Friederike; Glocka, Sandra	Public Relations Review	MAR 2013	2013	39	1	292
Theory and language of climate change communication	Nerlich, Brigitte; Koteyko, Nelya; Brown, Brian	Wiley Interdisciplinary Reviews-Climate Change	JAN-FEB 2010	2010	1	1	194
Deep Learning for Physical-Layer 5G Wireless Techniques: Opportunities, Challenges and Solutions	Huang, Hongji; Guo, Song; Gui, Guan; Yang, Zhen; Zhang, Jianhua; Sari, Hikmet; Adachi, Fumiyuki	Ieee Wireless Communications	FEB 2020	2020	27	1	190
The credibility of CSR (corporate social responsibility) reports in Europe. Evidence from a quantitative content analysis in 11 countries	Lock, Irina; Seele, Peter	Journal Of Cleaner Production	MAY 20 2016	2016	122		182
Negative Reactions to Depressive Behaviors - A Communication Theories Analysis	Segrin, C.; Abramson, L.Y	Journal Of Abnormal Psychology	NOV 1994	1994	103	4	144
Communicating Actionable Risk for Terrorism and Other Hazards?	Wood, Michele M.; Mileti, Dennis S.; Kano, Megumi; Kelley, Melissa M.; Regan, Rotrease; Bourque, Linda B.	Risk Analysis	APR 2012	2012	32	4	125

VOSviewer programı kullanılarak "iletişim kuramları" alanındaki eğilimin bilimsel haritalandırılması

Ortak yazar analizi

Bibliyometrik haritalama yazılımları arasında yaygın biçimde kullanılan VOSviewer, bibliyografik eşleştirme, ortak alıntı (co-citation), ortak yazarlık (co-authorship) ve birlikte görülme (co-occurrence) gibi ilişki temelli ölçütlerden yararlanarak yazarlar, ülkeler, kurumlar ve anahtar kavramlar arasındaki yapısal bağlantıları görselleştirmeye ve literatürün sosyal/entelektüel örüntülerini ortaya çıkarmaya olanak tanımaktadır (Van Eck & Waltman, 2009). WoS Core Collection'dan elde edilen veriler VOSviewer'da ortak yazarlık (co-authorship) analizi için işlenmiş; alandaki iş birliği örüntülerini görünür kılmak ve en fazla bağlantı kuran araştırmacıları belirlemek amacıyla eşik değerleri minimum 1 yayın ve minimum 1 atıf olarak tanımlanmıştır. Bu ölçütlerle oluşturulan ortak yazarlık ağ haritası, toplam 18 yazarın iki ayrı kümelenme altında toplandığını ve ağın 90 bağlantı (link) üzerinden şekillendiğini göstermektedir.

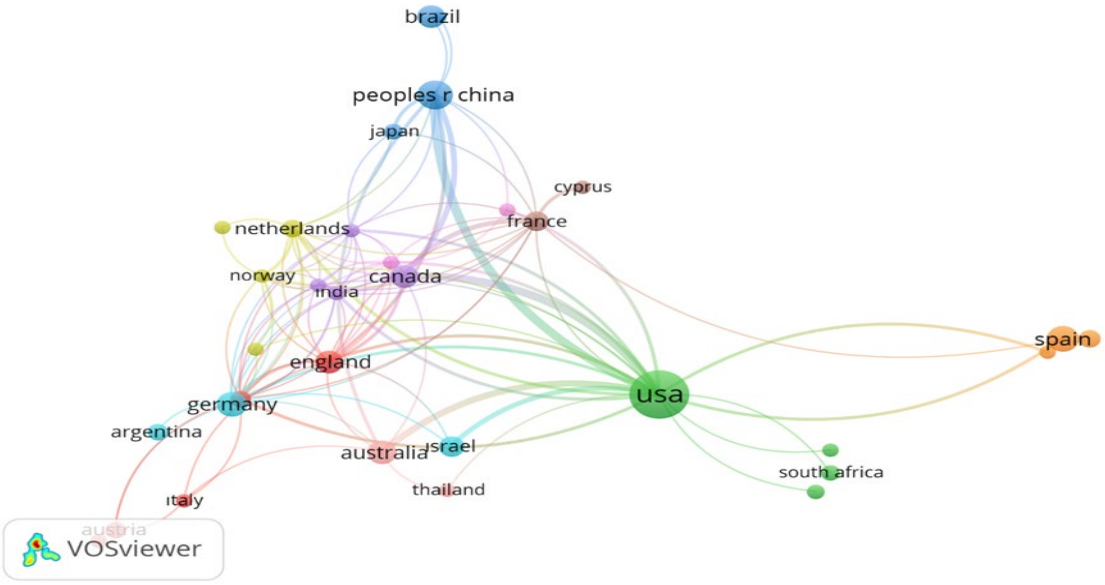

Görsel 6 Yazarlar arası iş birliğini gösteren harita (Kaynak: VOSviewer Tarafından Oluşturuldu)

Görselde iki küme arasında köprü konumunda yer alan Hollie Smith, toplam bağlantı gücü/en yüksek bağlantı düzeyi ile (toplam 16 bağlantı birimi) ağın en merkezi aktörü olarak öne çıkmaktadır. Smith'in iki kümenin kesişim noktasında konumlanması, yalnızca kendi kümesi içindeki iş birliğine değil, kümeler arası bilgi akışının sürekliliğine de katkı sunduğuna işaret etmektedir. Ayrıca Smith'in WoS kapsamında üretken yazarlar arasında yer alması, bu merkezî konumun yayın üretimiyle de desteklendiğini düşündürmektedir. Buna karşılık, atıf etkisi bakımından öne çıkan yazarların (ör. Robert Craig: 595; Hiroaki Kitano: 379; Wen ChaoKai: 336) ağ üzerinde en bağlantılı aktörler arasında yer almaması, "atıf etkisi" ile "iş birliği merkeziliği"nin her zaman örtüşmeyebileceğini; yani entelektüel etkiyi temsil eden atıf performansı ile sosyal yapıyı temsil eden ortak yazarlık örüntülerinin farklı dinamiklerle biçimlenebileceğini göstermektedir. Bu bulgular, ortak yazarlık ağında öne çıkan araştırmacıları ve kümelenmeleri görünür kılarak RQ4 kapsamında sorulan "iş birliği ağlarında öne çıkan araştırmacılar ve kümeler" sorusuna doğrudan yanıt üretmektedir.

Ortak yazar ülke haritası

Bilimsel üretim, araştırmacıların önceki çalışmalardan yararlanması ve ortak bir kavramsal/kuramsal birikimi paylaşması üzerinden kümülatif biçimde ilerlemektedir; bu nedenle iş birliği ağları, literatürdeki bilgi dolaşımını ve etkileşim örüntülerini görünür kılan önemli bir göstergedir (Appio vd., 2014). Bu kapsamda, WoS Core Collection verileri kullanılarak VOSviewer'da ülke düzeyinde ortak yazarlık (co-authorship) analizi gerçekleştirilmiş ve bir ülkenin ağa dâhil edilebilmesi için minimum belge sayısı 3, minimum atıf sayısı 5 olarak belirlenmiştir. Toplam 76 ülke arasından 37 ülke bu eşik değerlerini karşılamış; bu ülkelerin 33'ü arasında anlamlı iş birliği bağlantıları tespit edilmiştir.

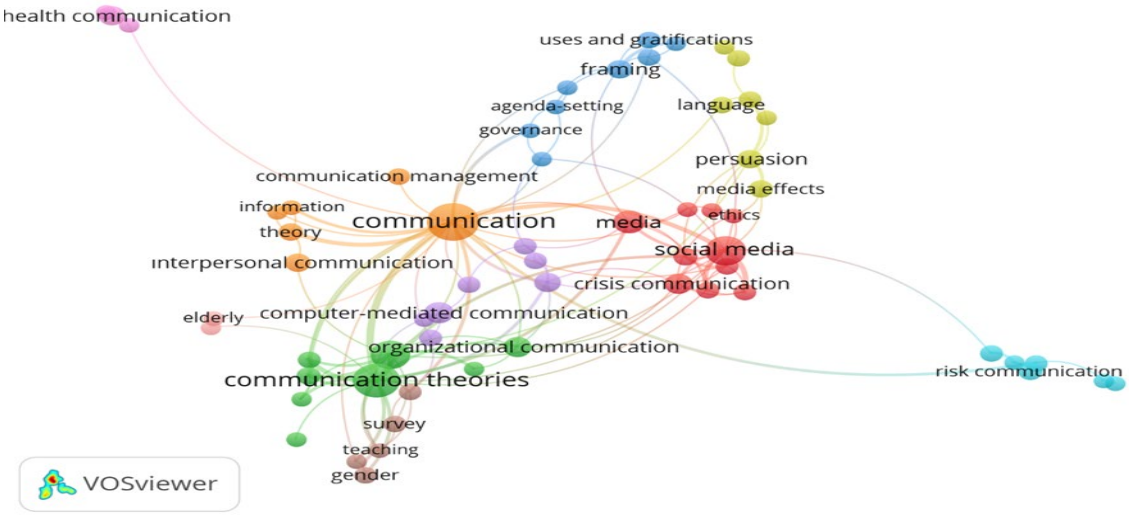

Görsel 7 Ülkeler arası işbirliğini gösteren harita (Kaynak: VOSviewer Tarafından Oluşturuldu)

Görsel 7'de yer alan ağ haritası, iş birliği bulunan 33 ülkenin 10 kümeye ayrıldığını ve toplam 113 bağlantı üzerinden etkileşim kurduğunu göstermektedir. Bağlantı gücü (total link strength) en yüksek ülke 22 birim ile Amerika Birleşik Devletleri'dir; bu bulgu, ABD'nin yalnızca üretim hacmi bakımından (n = 237) değil, aynı zamanda uluslararası ortaklıkların merkezinde yer alması bakımından da belirleyici bir "çekirdek ülke" konumunda olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, giriş bölümünde tartışılan tarihsel kurumsallaşma ve Batı-merkezli teorik kuruluş sürecinin güncel iş birliği örüntülerinde de izlenebildiğini düşündürmektedir. ABD'yi bağlantı gücü açısından Almanya (16), Fransa (15), İngiltere (15) ve Çin (11) izlemektedir. Buna karşılık, yayın üretimi bakımından üst sıralarda yer alan İspanya (n = 34) iş birliği bağlantı sayısının görece düşük kalması (4) ile dikkat çekmektedir. Bu durum, İspanya kaynaklı üretimin önemli bir bölümünün uluslararası ortaklıktan ziyade daha sınırlı sayıda ülke ile yürütülen iş birliklerine dayandığını; başka bir ifadeyle 34 çalışmanın üretiminde yalnızca dört farklı ülke ile ortak yazarlık ilişkisinin kurulduğunu düşündürmektedir. Sonuç olarak bu bulgular, ülke üretimi ile ülke iş birliği ağlarında öne çıkan aktörlerin farklılaşabildiğini ortaya koymakta ve RQ5 kapsamında sorulan "ülke üretimi ve iş birliği ağlarında öne çıkan ülkeler" sorusuna doğrudan yanıt sağlamaktadır.

Anahtar kelime analizi

WoS Core Collection'dan elde edilen veriler kullanılarak VOSviewer'da anahtar kelime eş-oluşum (co-occurrence) analizi gerçekleştirilmiş ve anlamlı bir ağ yapısı oluşturabilmek amacıyla bir anahtar kelimenin minimum birlikte görülme eşiği 3 olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda toplam 1.711 anahtar kelime arasından 65'i eşik değerini karşılamış; eşik üstü terimlerin tamamı arasında anlamlı bağlantılar tespit edilerek ağın oluştuğu görülmüştür. Uygulanan eşik, gürültüyü azaltarak daha yorumlanabilir bir yapı sağlamış ve haritada 65 terim, 10 küme ve 139 bağlantı üzerinden şekillenen bir eş-oluşum ağı ortaya koymuştur. Haritada düğüm (daire) büyüklüğü anahtar kelimenin tüm yayınlarda tekrar edilme sıklığını, bağlantı kalınlığı ise terimler arasındaki ilişkinin gücünü (toplam bağ gücü/total link strength) ifade etmektedir; dolayısıyla daha büyük düğümler literatürde daha baskın temaları, daha kalın bağlantılar ise temalar arasındaki daha yoğun eşleşmeleri göstermektedir (Camerio & Straozzi, 2018).

Görsel 8 Anahtar kelimelerin frekans dağılımı haritası (Kaynak: VOSviewer Tarafından Oluşturuldu)

Frekans dağılımı incelendiğinde "communication" (n = 51), "communication theories" (n = 38), "social media" (n = 23), "communication theory" (n = 22) ve "media" (n = 11) terimlerinin literatürde en sık tekrar edilen kavramlar olduğu anlaşılmaktadır. Bağlantı gücü bakımından da "communication", "communication theories" ve "social media" terimlerinin ağın merkezinde konumlandığı ve diğer kümelerle yoğun ilişkiler kurduğu görülmektedir; bu durum söz konusu kavramların literatürün kurucu ve birleştirici eksenlerini oluşturduğuna işaret etmektedir. Ayrıca haritanın sol üst kısmında yer alan mor renkli "health communication" kümesi, sağlık alanında yürütülen çalışmaların iletişim kuramlarını teorik bir çerçeve olarak kullandığını ve iletişim kuramları literatürünün uygulama alanlarıyla kesişen disiplinlerarası bir yönelim taşıdığını göstermektedir. Bu bulgular, anahtar kelime eş-oluşum ağına göre baskın temaları ve kuramsal kümelenmeleri görünür kılarak RQ3 kapsamında sorulan soruya doğrudan yanıt üretmektedir.

Anahtar kelime ağında "social media" kavramının merkezî düğümlerden biri olarak öne çıkması, giriş bölümünde tartışılan dijitalleşme, platformlaşma ve veri temelli iletişim süreçlerinin iletişim kuramları literatüründe güçlü bir tematik yoğunlaşma yarattığını göstermektedir. Buna karşılık "communication" ve "communication theories" gibi genel kavramların ağın merkezinde yer alması, literatürün yalnızca belirli alt kuramsal okullar etrafında değil, alanın genel kuramsal çerçevesini tanımlayan daha üst düzey bir söylem etrafında da örüldüğünü düşündürmektedir. "Health communication" kümesinin görünürlüğü ise iletişim kuramlarının yalnızca medya ve iletişim çalışmaları içindeki kuramsal tartışmalarla sınırlı kalmadığını; sağlık gibi uygulamalı alanlarda da kavramsal bir çerçeve olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, giriş bölümünde değinilen eleştirel, kültürel, feminist ya da postkolonyal yönelimlerin ağda doğrudan baskın düğümler halinde görünmemesi, bu yaklaşımların etkisizliğinden çok, "communication theories" ifadesi etrafında oluşan veri setinin daha üst düzey ve şemalaştırıcı kavramları öne çıkarmasıyla ilişkili olabilir.

Yazarların atıf ağı analizi

Ortak alıntı (co-citation) yaklaşımında iki yayın, üçüncü bir yayının kaynakçasında birlikte yer aldığında aralarında bir bağ kurulmakta; böylece literatürün entelektüel yapısını oluşturan etkili çalışmalar ve bunların etrafında kümelenen tematik hatlar görünür hâle gelmektedir (Donthu vd., 2021, s. 288). Bu çalışma kapsamında yazar atıf ağını (author citation network) ortaya koymak amacıyla VOSviewer'da eşik değerleri bir yazar için minimum belge sayısı 1 ve minimum atıf sayısı 1 olacak şekilde belirlenmiştir. WoS verilerinde yer alan toplam 1.279 yazar arasından 924'ü bu ölçütleri karşılamış; ancak VOSviewer, ağın anlamlı ve yorumlanabilir bir yapı

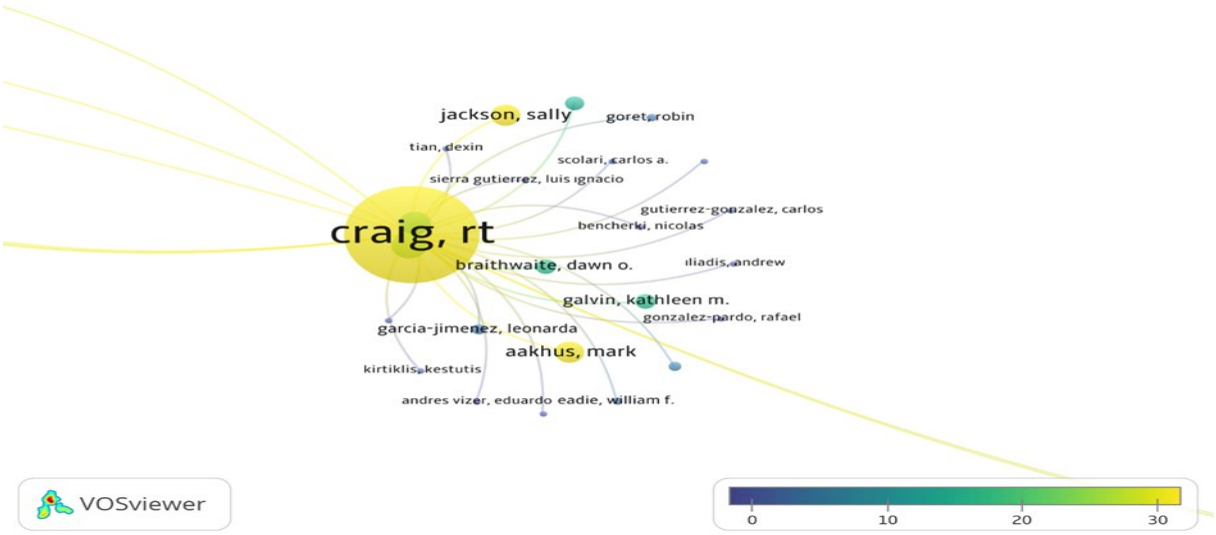
kazanması için bu yazarlar içinden yalnızca 62 yazar arasında istatistiksel olarak anlamlı bağlantılar tespit ederek haritayı bu alt küme üzerinden oluşturmuştur.

Görsel 9 Yazarların atıf ağı frekans haritası (Kaynak: VOSviewer Tarafından Oluşturuldu)

Buna göre atıf ağı, 62 yazar arasında 25 küme ve toplam 85 bağlantıdan oluşmaktadır. Atıf sayıları açısından öne çıkan yazarlar Robert Craig (n = 595), Friederike Schultz (n = 452) ve Hiroaki Kitano'dur (n = 379). Bununla birlikte ağın merkeziliğini gösteren toplam bağlantı gücü (total link strength) bakımından ilk sırada 33 bağlantı ile Robert Craig yer almaktadır. Robert Craig'in hem atıf sayısı hem de toplam bağ gücü bakımından ağın merkezinde yer alması, iletişim kuramları alanındaki kuramsal çoğulluğun rastlantısal bir dağınıklık olarak değil, ortak bir tartışma zemini içinde düşünülmesine imkân veren metakuramsal çabaların literatürde belirleyici olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, giriş bölümünde tartışılan metateorik çoğulluk ve alanın kuramsal sınırlarını tanımlama girişimlerinin bibliyometrik düzeyde de güçlü bir karşılık bulduğunu ortaya koymaktadır.

Craig'i 13 bağlantı gücü ile Linda Bourque izlemektedir. Dikkat çekici biçimde, atıf sayısı bakımından üst sıralarda bulunan Friederike Schultz'un toplam bağlantı gücünün 2, Hiroaki Kitano'nun ise 0 olması nedeniyle söz konusu yazarlar atıf ağı haritasında merkezî bir konumda görünmemekte; hatta Kitano bağlantısız kaldığı için haritada yer almamaktadır. Bu bulgu, yüksek atıf almanın her zaman ağ içinde güçlü bir bağlanırlık/merkezilik anlamına gelmediğini; bazı yazarların atıf etkisinin, ağın anlamlı bağlantılar kurabildiği 62 yazarlık çekirdek grup yerine farklı yazar kümeleri veya alan dışı literatürlerle ilişkili olabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla sonuçlar, alanın entelektüel etkisi ile ağ yapısı (bağlantı gücü ve kümelenme) arasında her zaman bire bir örtüşme bulunmadığına işaret etmektedir.

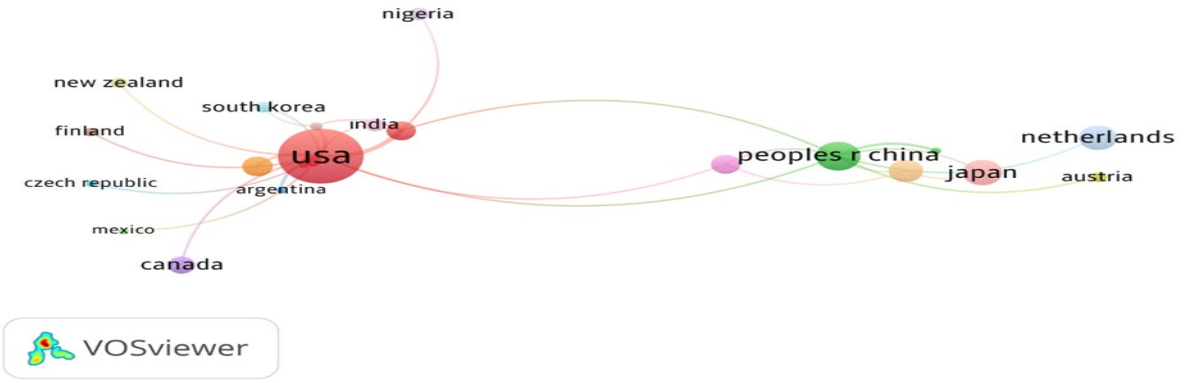

Görsel 10 "Robert Craig" atıf ağı frekans haritası (Kaynak: VOSviewer Tarafından Oluşturuldu)

Buna karşılık, atıf etkisi ile ağ merkeziliğinin örtüştüğü en belirgin örnek Robert Craig'dir. Craig, 595 atıf ile en yüksek atıf alan yazar olmanın yanı sıra toplam bağlantı gücü bakımından da ilk sırada yer almakta (33) ve bu nedenle yazar atıf ağı haritasında belirgin biçimde merkezî bir konumda görünmektedir. Bu merkezî konum, Craig'in çalışmalarının yalnızca yüksek düzeyde atıf almakla kalmadığını; aynı zamanda alanın çekirdek literatürü içinde çok sayıda yazar ve çalışma ile yoğun atıf ilişkileri kurarak entelektüel yapının düğüm noktalarından birini oluşturduğunu göstermektedir.

Ülkelerin Atıf Ağı Analizi (Citation of Countries)

WoS Core Collection verileri kullanılarak ülke atıf ağı (country citation network) analizi VOSviewer'da gerçekleştirilmiş; haritanın anlamlı bir yapıda oluşabilmesi için bir ülkenin ağa dâhil edilme eşik değerleri minimum belge sayısı 3 ve minimum atıf sayısı 3 olarak belirlenmiştir. Bu ölçütler doğrultusunda alanda üretim yapan toplam 76 ülkenin 38'i eşik koşullarını karşılamış; ancak VOSviewer, bu ülkeler arasından 22'si için istatistiksel olarak anlamlı bağlantılar tespit ederek atıf ağı haritasını bu çekirdek küme üzerinden üretmiştir.

Görsel 11 Ülkelerin atıf ağ haritası frekansı (Kaynak: VOSviewer Tarafından Oluşturuldu)

Sonuç olarak ağ yapısı 18 kümeye ayrılmış ve toplam 29 bağlantı üzerinden şekillenmiştir. Atıf performansı açısından Amerika Birleşik Devletleri 4.198 atıf ile ilk sırada yer almakta; aynı zamanda en yüksek yayın üretimine sahip ülke olması (n = 237) nedeniyle alanın hem üretim

hem de etki bakımından merkezinde konumlanmaktadır. ABD'yi sırasıyla Çin (n = 813), Japonya (n = 599) ve Hollanda (n = 542) izlemektedir. Bu bulgular, iletişim kuramları literatüründe ülke düzeyindeki bilimsel etkinin belirli merkezlerde yoğunlaştığını; özellikle ABD'nin uluslararası atıf dolaşımında belirleyici bir çekirdek ülke rolü üstlendiğini göstermektedir.

Tartışma

İnsan iletişiminin zaman içinde ve mesafe aşarak gerçekleşme biçimleri, günümüzde kullanılan kitle iletişim araçlarından çok daha eskiye uzanmaktadır (McQuail, 2010). İletişim, bireylerin duygu, bilgi ve düşüncelerini aktardığı ve paylaştığı temel bir toplumsal süreçtir. İletişim kuramları ise bu karmaşık süreci açıklamak ve anlamlandırmak amacıyla geliştirilen kuramsal çerçeveler ve modeller bütünüdür. Bu kuramlar, iletişim disiplininin tarihsel gelişiminde kurucu bir rol oynamış; aynı zamanda farklı alanlarda uygulama ve tartışma zemini bularak disiplinlerarası bir niteliğe kavuşmuştur.

McQuail ve Windahl (2005), model oluşturma geleneğinin başlangıç noktasını kitle iletişimine ilişkin modellerin ayrıştırılması ve sistematik biçimde sınıflandırılması olarak ele almaktadır. Korkmaz ve Erdoğan (2015), 20. yüzyılda iletişim ve kitle iletişimi araştırmalarının farklı dünya görüşleri ve düşünce geleneklerinden etkilenerek biçimlendiğini vurgularken; Polat (2016) kuramların kitle iletişim alanında yürütülen araştırmaların bir ürünü olarak ortaya çıktığını belirtmektedir. Bu değerlendirmeler, iletişim kuramlarının yalnızca teorik birikimin değil, aynı zamanda tarihsel ve toplumsal bağlamların da şekillendirdiği dinamik bir alan olduğuna işaret etmektedir.

İletişim kuramları literatüründe kuramsal çoğulluk ve disiplinlerarası genişleme, alanın belirgin özellikleri arasında yer almaktadır. Garcia-Jimenez (2021), iletişim teorilerini araştırmacıların kuramsal donanımını biçimlendiren nitelikli bir "eğitim alanı" olarak değerlendirirken; Craig (1993) kuramların bolluğunu ve benzer ölçüde etkili çok sayıda yaklaşımın bir aradalığını "kavramsal bir kargaşa" olarak yorumlamaktadır. Littlejohn (2009), iletişim kuramlarının bir bütün olarak alandaki gelişmeleri anlamayı kolaylaştırdığını ifade ederken; Golding ve Murdock (1978) da modellerin açıklanması ve sınanması için iletişim süreçlerinin farklı düzeylerde incelenmesi gerektiğini savunmaktadır. Ruler (2018) ise iletişim kuramlarını iletişim alanının ayrılmaz bir parçası olarak konumlandırmakta; her kuramın belirli bir bakış açısı sunduğunu, bu nedenle kuramların "doğruluk" değerinin ne ölçüde iyi inşa edildiği üzerinden tartışıldığını ve bunun da kuramların ne olduğuna ilişkin anlaşmazlıkları artırdığını belirtmektedir. Ruler'in (2018) vurguladığı anlamın ilgili aktörler tarafından üretildiği, değiş tokuş edildiği ve paylaşıldığı iletişim anlayışı, Craig'in (1993) "kargaşa" olarak nitelendirdiği çoğulluğun arka planını açıklamaya katkı sunmaktadır.

Tarihsel olarak geniş bir pratik alan içinde gelişen ve zamanla kurumsallaşarak bilimsel bir disiplin hâline gelen iletişim araştırmaları, farklı yöntemsel yaklaşımlarla incelenmiştir. Chung ve arkadaşları (2013), iletişim çalışmalarının yapısını anlamada ağ analizinin, akademik kuruluşlar, üyelikler ve ilişkiler üzerinden benzerlik ve yakınlık örüntülerini belirlemede işlevsel bir araç olduğunu belirtmektedir. Karaçam (2013), sistematik derleme çalışmalarını alandaki çok sayıdaki araştırmanın yapılandırılmış ve kapsamlı bir sentezi olarak tanımlarken, Çınar (2021) sistematik derlemenin temel amacının ilgili çalışmaları kapsamlı biçimde taramak, seçimi tarafsız ölçütlerle gerçekleştirmek ve bulguları sentezlemek olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda mevcut çalışma, Web of Science veritabanında iletişim kuramları konulu yayınları bibliyometrik bir yaklaşımla incelemeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada WoS veritabanında "communication theories" anahtar sözcüğüyle taranan 597 eser bibliyometrik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. 1980–2024 yılları arasındaki yayınlar üzerinden; yazarlar, yıllara göre üretim, çalışma alanları, yayın üreten ülkeler, atıf raporları, anahtar kelimeler ve ağ haritaları analiz edilmiştir. Bulgular, en yüksek yayın üretiminin 2017 yılında gerçekleştiğini göstermektedir (n = 45). Ülke bazında üretim incelendiğinde ABD'nin ilk sırada yer aldığı (n = 237) ve toplamda 76 ülkenin literatüre katkı sunduğu görülmektedir. WoS

kategori dağılımına göre "communication theories" temalı çalışmaların en yoğun olarak "Communication" alanında toplandığı (n = 253), bunu "Information Science & Library Science" alanının izlediği (n = 44) anlaşılmaktadır; ayrıca iş, bilgisayar bilimleri, yönetim ve eğitim araştırmaları gibi alanlarda da dikkat çekici bir üretim bulunmaktadır.

Atıf göstergeleri değerlendirildiğinde, 1980–2024 döneminde söz konusu çalışmaların toplam 8.099 atıf aldığı tespit edilmiştir. En çok atıf alan çalışmalar arasında Craig'in (1999) Communication Theory as a Field başlıklı eseri 595 atıfla ilk sırada yer alırken, Kitano'nun (2007) çalışması 379 atıfla ikinci sıradadır. Bu durum, iletişim kuramları literatürünün çekirdek metinlerinin yanı sıra farklı disiplinlerde üretilen ve yüksek etki yaratan çalışmalarla da etkileşim hâlinde olduğuna işaret etmektedir.

Yazar atıf ağında Robert Craig'in hem en yüksek atıf sayısına hem de en yüksek toplam bağ gücüne sahip olması, iletişim kuramları alanındaki metakuramsal merkez arayışının literatürdeki karşılığını açık biçimde göstermektedir. Bu bulgu, Craig'in çalışmalarının yalnızca sık atıf alan metinler olmasından değil; farklı kuramsal yönelimler arasında ortak bir tartışma zemini kurabilen bağlayıcı bir işlev üstlenmesinden kaynaklanmaktadır. Buna karşılık bazı yazarların yüksek atıf almalarına rağmen ağın merkezinde yer almamaları, literatürde görünürlük ile entelektüel bütünleştiricilik arasında her zaman bire bir ilişki bulunmadığını göstermektedir. Bu durum, iletişim kuramları alanında kuramsal üretimin bir yandan çoğullaştığını, diğer yandan ise bu çoğulluğu ortak bir tartışma alanı içinde bir arada tutan sınırlı sayıda metinsel düğüm bulunduğunu düşündürmektedir.

İletişim kuramları literatürünün bilimsel haritalarını üretmek amacıyla VOSviewer programı kullanılmıştır. Ortak yazarlık analizinde en bağlantılı yazarın Hollie Smith olduğu görülmüştür. Ülke düzeyinde ortak yazarlık ağında 76 ülkenin 37'si arasında bağlantı tespit edilmiş; toplam bağlantı gücü en yüksek ülkenin aynı zamanda en fazla yayın üreten ülke olan ABD olduğu belirlenmiştir (n = 237). Bağlantı gücü bakımından ABD'yi Almanya (n = 16), Fransa (n = 15), İngiltere (n = 15) ve Çin (n = 11) izlemektedir.

Ülke dağılımları ve ülke atıf/iş birliği ağları, iletişim kuramları literatürünün küresel ölçekte yayılmış olmakla birlikte eşit dağılmadığını göstermektedir. Özellikle ABD'nin hem üretim hacmi hem uluslararası ortak yazarlık bağları hem de atıf etkisi bakımından merkezî bir konumda bulunması, giriş bölümünde tartışılan Batı-merkezli kurumsallaşma eleştirilerinin güncel bibliyometrik düzeyde de izlenebilir olduğunu düşündürmektedir. Bu tablo, iletişim kuramları alanındaki bilgi dolaşımının küreselleştiğini göstermekle birlikte, kuramsal meşruiyetin ve görünürlüğün hâlâ belirli merkezlerde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Bu bakımdan bulgular, postkolonyal eleştirilerin işaret ettiği bilgi üretimi eşitsizliklerinin yalnızca tarihsel bir mesele değil, güncel literatür yapısında da etkisini sürdüren bir olgu olduğunu düşündürmektedir.

Anahtar kelime eş-oluşum analizinde 1.711 terim arasından 65'i eşik değerini karşılamış ve bu terimler arasında anlamlı bir ağ yapısı oluşmuştur. En sık kullanılan anahtar kelimeler "communication" (n = 51), "communication theories" (n = 38) ve "social media" (n = 23) olarak öne çıkmaktadır. Anahtar kelime eş-görünüm ağı, iletişim kuramları literatürünün güncel ağırlık merkezinin klasik kuram tartışmalarından bütünüyle kopmadan dijital iletişim ortamlarına doğru kaydığını göstermektedir. "Social media" teriminin ağın merkezî düğümlerinden biri hâline gelmesi, giriş bölümünde tartışılan dijitalleşme, platformlaşma ve veri temelli iletişim rejimlerinin literatürde güçlü bir karşılık bulduğunu düşündürmektedir. Buna ek olarak "health communication" kümesinin görünürlüğü, iletişim kuramlarının yalnızca kuramsal tartışma üretmediğini; aynı zamanda uygulamalı ve disiplinlerarası alanlarda açıklayıcı çerçeve olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Buna karşılık girişte ayrıntılı biçimde ele alınan feminist, postkolonyal ve kültürel çalışmalar çizgisinin anahtar kelime ağında daha dağınık ya da dolaylı biçimde görünmesi, bu yaklaşımların etkisizliğinden çok, veri setinin "communication theories" ifadesi etrafında şekillenmiş daha genel ve heterojen bir korpusa dayanmasıyla açıklanabilir.

Yazar atıf ağı analizinde, eşik değerlerini karşılayan 924 yazar arasından 62 yazar arasında anlamlı bağlantılar saptanmıştır. Toplam bağlantı gücü bakımından en merkezi yazar Robert Craig iken, onu Linda Bourque takip etmektedir. Buna karşılık, yüksek atıf değerine sahip bazı yazarların ağ içinde düşük bağlantı gücüne sahip olması, atıf etkisi ile ağ merkeziliğinin her zaman örtüşmeyebileceğini; bazı atıfların ağın çekirdek yapısı dışındaki literatürle ilişkili olabileceğini göstermektedir. Ülke atıf ağı analizinde ise 76 ülkeden 38'i belirlenen kriterleri karşılamış; bunların 22'si arasında anlamlı bir ağ frekansı oluşmuştur. En fazla atıf alan ülke 4.198 atıf ile ABD'dir.

Çalışmanın temel sınırlılığı, yalnızca Web of Science veritabanındaki yayınlarla sınırlı kalmasıdır. Bibliyometrik analizlerde yayın sayıları, atıf sayıları, indeksler, yayın türleri ve yayın dili gibi çok sayıda parametre dikkate alınmakta; farklı veri kaynakları ve yöntemsel tercihler, sonuçların kapsamını ve yorumunu etkileyebilmektedir. Bununla birlikte bu çalışma, iletişim kuramları literatürünü nicel göstergeler ve ağ haritaları üzerinden sistematik biçimde çözümleyerek alandaki araştırmacılara yönelimler, temalar ve etkileşim örüntüleri bakımından bir "kaynak haritası" sunmayı hedeflemiştir. İncelenen 597 yayının tek bir coğrafyayla sınırlı olmadığı; küresel bir dolaşıma sahip olduğu ve çok sayıda disiplinle etkileşim kurduğu ayrıca vurgulanmalıdır.

İletişim kuramları, insan etkileşimini açıklamak ve iletişim süreçlerini anlamlandırmak için temel analitik araçlar sağlamaktadır. Kuramların kavramsal çeşitliliği ve uygulama alanlarının genişliği, iletişim kuramlarını kapsamlı ve disiplinlerarası bir çalışma alanı hâline getirmektedir. İletişim teknolojilerinin sürekli dönüşümü, iletişim araştırmalarının güncelliğini ve alanın kuramsal üretimini canlı tutmaktadır. Bu bağlamda çalışma, 1980–2024 döneminde WoS'ta yer alan iletişim kuramları temalı eserlerin nicel bir sinopsisini ortaya koymuş; yazar, ülke, yıl, atıf, anahtar kelime ve araştırma alanı dağılımları ile ağ ilişkilerini belirlemiştir.

Araştırma bulguları, iletişim kuramları literatürünün zaman içinde genişlediğini ve farklı disiplinlerin dikkatini çektiğini göstermektedir. Üretim ve atıf göstergelerinde ABD'nin öne çıkması, ülkenin alanın hem üretim hem etki boyutunda çekirdek bir konuma sahip olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte, ortak yazarlık ve yazar/ülke atıf ağlarında bağlantıların görece sınırlı kalması, literatürde tematik çeşitliliğin yanında parçalı bir etkileşim yapısının da bulunabileceğini düşündürmektedir.

Diğer taraftan iletişim kuramları literatürünün çekirdek üretim alanının hâlâ doğrudan iletişim disiplini içinde yer aldığını; ancak alanın bu çekirdek yapı ile sınırlı kalmayarak bilgi ve belge yönetimi, işletme, bilişim, eğitim, halk sağlığı, psikoloji ve mühendislik gibi farklı disiplinlerle yoğun bir etkileşim kurduğunu göstermektedir. Bu durum, giriş bölümünde tartışılan kuramsal çoğullaşmanın yalnızca düşünsel düzeyde değil, literatürün kurumsal ve tematik dağılımında da izlenebilir olduğunu ortaya koymaktadır. Başka bir ifadeyle iletişim kuramları, artık yalnızca iletişim alanının iç tartışmalarını düzenleyen bir çerçeve değil; farklı uygulama alanlarında kavramsal yön verici işlev üstlenen disiplinlerarası bir başvuru alanı hâline gelmiştir.

Çalışmanın bir diğer önemli sonucu, literatürdeki kuramsal ve tematik çeşitliliğin tam anlamıyla bütünleşmiş bir etkileşim ağı üretmediğini göstermesidir. Yazar ortak yazarlık ağında merkezî konumda bulunan aktörlerle atıf ağında öne çıkan isimlerin tam olarak örtüşmemesi; ülke düzeyinde ise üretim hacmi yüksek bazı aktörlerin daha sınırlı işbirliği bağlarına sahip olması, alanın sosyal yapısı ile entelektüel etkisinin farklı dinamikler tarafından şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, iletişim kuramları literatürünün bir yandan çoğullaşırken diğer yandan parçalı bir etkileşim örüntüsü üretebildiğini; dolayısıyla alanın yalnızca tematik çeşitlilik üzerinden değil, ağ içi bağlanırlık düzeyi üzerinden de değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Bununla birlikte bu yorumların, çalışmanın veri seti ve kapsamı çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Araştırma yalnızca Web of Science veri tabanında "communication theories" ifadesiyle görünür hâle gelen yayınlara dayanmaktadır. Bu nedenle bulgular, iletişim kuramları alanındaki tüm kuramsal geleneklerin eksiksiz bir envanteri olarak değil; söz konusu ifade etrafında oluşan

literatürün bibliyometrik yapısına ilişkin göstergeler olarak okunmalıdır. Özellikle eleştirel, feminist ya da postkolonyal yönelimlerin ağ haritalarında sınırlı görünürlüğü, bu yaklaşımların alandaki etkisinin zayıflığından ziyade veri setinin kapsama mantığıyla da ilişkili olabilir.

Sonuç olarak bu çalışma, iletişim kuramları literatürüne ilişkin kapsamlı bir bibliyometrik panorama sunmaktadır. Bibliyometrik ve sistematik literatür analizleri, alanın gelişim yönlerini, araştırma eğilimlerini ve etki dinamiklerini görünür kılarak gelecekte yapılacak çalışmalar için bir başlangıç çerçevesi sağlayabilir. Bu çalışmanın, iletişim kuramları alanında araştırma yapacak bilim insanlarına rehberlik etmesi; ayrıca ileriki araştırmalarda zaman serisi analizleri, disiplinlerarası karşılaştırmalar ve farklı veri tabanlarının birlikte kullanımıyla daha kapsamlı sonuçlara ulaşılmasına katkı sunması beklenebilir.

Çıkar çatışması

Yazarlar, bu çalışmada sunulan araştırmayı etkileyebilecek herhangi bir finansal çıkar, kurumsal bağ, kişisel ilişki veya başka bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan eder.

Finansman

Bu araştırma için dış finansman desteği alınmamıştır.

Yazar katkıları (CRediT)

Yazar 1 (İbrahim Karataş): Kavramsallaştırma; Yöntem; Araştırma/İnceleme; Veri düzenleme; Biçimsel analiz; Özgün taslak yazımı; Yazım—gözden geçirme ve düzenleme; Görselleştirme.

Yazar 2 (Enderhan Karakoç): Kavramsallaştırma; Doğrulama; Denetim; Proje yönetimi; Yazım—gözden geçirme.

Tüm yazarlar makalenin yayımlanan son hâlini okumuş ve onaylamıştır.

Veri erişilebilirliği

Veriler, makul talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.

Etik kurul onayı ve katılımcı onamı

Bu çalışma etik kurul onayı ve katılımcı onamı gerektirmemektedir.

Yapay zekâ (YZ) araçlarının kullanımı

Yazarlar, bu makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ destekli araçların dil düzenleme ve biçimlendirme desteği amacıyla kullanıldığını beyan eder.

Kaynaklar

Appio, F. P., Cesaroni, F., & Minin, A. (2014). Visualizing the structure and bridges of the intellectual property management and strategy literature: A document co-citation analysis. *Scientometrics*, *101*(1), 623-661. https://doi.org/10.1007/s11192-014-1329-0

Ballantyne, A. G. (2016). Climate change communication: What can we learn from communication theory? *WIREs Climate Change*, *7*(3), 329-344. https://doi.org/10.1002/wcc.392.

Berger, C. R. (1991). Communication theories and other curios. *Communication Monographs*, *58*(1), 101-113. https://doi.org/10.1080/03637759109376216

Berger, C., R., Roloff, & Ewoldsen, D. R. (2010). *What is Communıcation Science?* (The Handbook of Communication Science). Sage Publication.

Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge. Doubleday.

Bilginer-Kucur, A. (2019). Temel Kavramlar ve Tarihsel Bir Çerçeve. İçinde İ. Hıdıroğlu (Ed.) *İletişim Kuramları* (ss. 4-24). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

Blumler, J. G., & Katz, E. (Eds.). (1974). The uses of mass communications: Current perspectives on gratifications research. SAGE Publications.

Bryant, J., & Miron, D. (2004). Theory and Research in Mass Communication. *Journal of Communication*, *54*(4), 662-704. https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2004.tb02650.x

Cabezas, M. del C., & Prato, M. P. del. (2022). Aproximación a la perspectiva "comunicación y cultura": *Austral Comunicación*, *11*(2), Article 2. https://doi.org/10.26422/aucom.2022.1102.cab

Carpentier, N. (2022). In Between Communication Theories through One Hundred Questions, Tomas Kačerauskas and Algis Mickūnas (2020). *Empedocles: European Journal for the Philosophy of Communication*, *13*(2), 167-170. https://doi.org/10.1386/ejpc_00048_5

Cevizci, A., (2009). Felsefe Ansiklopedisi. C.6. *Ankara: Ebabil*

Chen, Y. (2021). *Innovations in communication theories: The man is the message*. Springer Nature.

Chung, C. J., Barnett, G. A., Kim, K., & Lackaff, D. (2013). An analysis on communication theory and discipline. *Scientometrics*, *95*(3), 985-1002. https://doi.org/10.1007/s11192-012-0869-4

Comerio, N., & Strozzi, F. (2019). Tourism and its economic impact: A literature review using bibliometric tools. *Tourism Economics*, *25*(1), 109-131. https://doi.org/10.1177/1354816618793762

Couldry, N., & Mejias, U. A. (2019). The costs of connection: How data is colonizing human life and appropriating it for capitalism. Stanford University Press.

Craig, R. T. (1989). Communication as a practical discipline. *Rethinking communication*, *1*, 97-122.

Craig, R. T. (1993). Why Are There So Many Communication Theories? *Journal of Communication*, *43*(3), 26-33. https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01273.x

Craig, R. T. (1999). Communication Theory as a Field. *Communication Theory*, *9*(2), 119-161. https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.1999.tb00355.x

Çınar, N. (2021). İyi Bir Sistematik Derleme Nasıl Yazılmalı? *Online Turkish Journal of Health Sciences*, *6*(2), Article 2. https://doi.org/10.26453/otjhs.888569

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, *133*, 285-296. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070

Erdogan, I. (2007). Temel Bilgiler: Eleştirel yaklaşımlarda iletişim anlayışı. *İletişim kuram ve araştırma Dergisi*, *24*, 153-198.

Erdogan, İ., & Korkmaz, A. (2005). *Öteki Kuram: Kitle İletişim Kuram ve Araştırmalarının Tarihsel ve Eleştirel Bir Değerlendirmesi*. Erk Yayınları.

Fejes, F. (1984). Critical mass communications research and media effects: The problem of the disappearing audience. *Media, Culture & Society*, *6*(3), 219-232. https://doi.org/10.1177/016344378400600303

García Jiménez, L. (2021). Aportaciones femeninas a las teorías de la comunicación: Una propuesta para la docencia y la ciencia. *Anàlisi: Quaderns de comunicació i cultura*, *65*, 121-135.

Gerbner, G., & Gross, L. (1976). Living with television: The violence profile. Journal of Communication, 26(2), 172–199. https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1976.tb01397.x

Golding, P., & Murdock, G. (1978). Theories of Communication and Theories of Society. *Communication Research*, *5*(3), 339-356. https://doi.org/10.1177/009365027800500308

Gray, J. B. (2023). Flee boring explanations of explanations: Using escape rooms to teach communication theory. *Communication Teacher*, *37*(4), 266-271. https://doi.org/10.1080/17404622.2023.2242916

Greve, J. (2005). Rainer Schützeichel: Soziologische Kommunikationstheorien. *KZfSS Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, *57*(2), 368-369. https://doi.org/10.1007/s11577-005-0170-0

Gutiérrez, L. I. S. (2016). La paradójica centralidad de las teorías de la comunicación: Debates y prospectivas. *Palabra Clave*, *19*(1), 15-56. https://doi.org/10.5294/pa-cla.2016.19.1.2

Hall, S. (1980). Encoding/decoding. In S. Hall, D. Hobson, A. Lowe, & P. Willis (Eds.), Culture, media, language: Working papers in cultural studies, 1972–79 (pp. 128–138). Hutchinson.

Işık E. (1998). Beden ve Toplum Kuramı, Öznenin Sosyolojisinden Bedenin Sosyolojisine. *İstanbul: Bağlam Yayınevi*.

Ito, Y. (1990). Mass communication theories from a Japanese perspective. *Media, Culture & Society*, *12*(4), 423-464. https://doi.org/10.1177/016344390012004002

Jeffres, L., W. (2015). Mass Communication Theories in a Time of Changing Technologies. *Mass Communication and Society*, *18*(5), 523-530. https://doi.org/10.1080/15205436.2015.1065652

Karaçam, Z. (2013). Sistematik Derleme Metodolojisi: Sistematik Derleme Hazırlamak İçin Bir Rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, *6*(1), Article 1.

Katz, E., & Lazarsfeld, P. F. (1955). Personal influence: The part played by people in the flow of mass communications. Free Press.

Kaylı, Ş., D. (2011). Özgürleşme ve Kadın Bedeni. *İzmir: İlya İzmir Yayınevi*.

Klapper, J. T. (1960). The effects of mass communication. Free Press.

Kubilay, Ç. (2023). Giving Meaning To Communicatıon Theories Anglo-American Communicatıon Theory From Its Beginning To The Present. *ILEF DERGISI*, *10*(1), 253-262.

Kumar, S., Lim, W. M., Pandey, N., & Christopher Westland, J. (2021). 20 years of Electronic Commerce Research. *Electronic Commerce Research*, *21*(1), 1-40. https://doi.org/10.1007/s10660-021-09464-1

Kysh, L. (2013). *What's in a name? The difference between a systematic review and a literature review and why it matters*. Poster presented at Medical Library Group of Southern California & Arizona (MLGSCA) and the Northern California and Nevada Medical Library Group (NCNMLG) Joint Meeting, La Jolla, CA.

Lazarsfeld, P., Berelson, B. and Gaudet, H. (1948) The People's Choice: How the Voter Makes up His Mind in a Presidential Campaign. Columbia University Press, New York.

McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. Public Opinion Quarterly, 36(2), 176–187. https://doi.org/10.1086/267990

McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory* (6. bs). Sage.

McQuail, D., & Windahl, S. (2005). *İletişim modelleri kitle iletişim çalışmalarında* (2. bs). İmge.

Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & and the PRISMA Group. (2009). Reprint—Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *Physical Therapy*, *89*(9), 873-880. https://doi.org/10.1093/ptj/89.9.873

Okkay, İ. (2023). İletişim Kuramları Bağlamında Metaverse. *TRT Akademi*, *8*(17), Article 17. https://doi.org/10.37679/trta.1198114

Özçetin, B. (2018). *Kitle İletişim Kuramları*. İletişim.

Polat, V. (2016). *Kitle İletişim Kuramları*. İstanbul Üniversitesi.

Purcell, M. W. (2009). Are there so few communication theories? *Communication Monographs*, *59*(1), 94-97. https://doi.org/10.1080/03637759209376252.

Roberts, D. F., & Bachen, C. M. (1981). Mass Communication Effects. *Annual Review of Psychology*, *32*, 307-356. https://doi.org/10.1146/annurev.ps.32.020181.001515

Said, E. W. (2003). Orientalism. Routledge and Keagan Paul. Londra, İngiltere.

Sever, N. (1998). *Kitle İletişim Araştırmalarında İki Yaklaşım: Liberal ve Eleştirel Kuramlar Farklılıklar ve Yakınlaşmalar*. https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/1392

Shaw, E. F. (1979). Agenda-Setting and Mass Communication Theory. *Gazette (Leiden, Netherlands)*, *25*(2), 96-105. https://doi.org/10.1177/001654927902500203

Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, *104*, 333-339. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039

Srnicek, N. (2016). Platform capitalism. Polity Press.

Stacks, D. W., & Salwen, M. B. (2014). Integrating Theory and Research: Starting with Research. İçinde *An Integrated Approach to Communication Theory and Research* (ss. 1-14). Don W. Stacks, Michael B. Salwen, and Kristen C. Eichhorn B.

Stevenson, N. (2002). *Understanding media cultures: Social theory and mass communication*. Sage Publication.

Strozzi, F., Colicchia, C., Creazza, A., & Noè, C. (2017). Literature review on the 'Smart Factory' concept using bibliometric tools. *International Journal of Production Research*, *55*(22), 6572-6591. https://doi.org/10.1080/00207543.2017.1326643

Tannenbaum, P. H., & Greenberg, B. S. (1968). Mass Communication. *Annual Review of Psychology*, *19*(1), 351-386. https://doi.org/10.1146/annurev.ps.19.020168.002031

Taşçıoğlu, R. (2019). Anadamar İletişim Araştırmaları I: Güçlü Etkiler. İçinde İ. Hıdıroğlu (Ed.) *İletişim Kuramları* (ss. 40-46). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

Taylan, A. (2019). Dilbilim ve Yapısalcılık. İçinde *İletişim Kuramları* (ss. 220-237). İrfan Hıdıroğlu.

Türköne, M., (2003). Siyaset. *Ankara: Lotus*

Uyanık, E. (2016). İletişim Araştırmalarının Tarihçesine Bakış. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, *42*, Article 42.

Van Dijck, J. (2013). The culture of connectivity: A critical history of social media. Oxford University Press.

Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, *84*(2), 523-538. https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3

Van Ruler, B. (2018). Communication Theory: An Underrated Pillar on Which Strategic Communication Rests. *International Journal of Strategic Communication*, *12*(4), 367-381. https://doi.org/10.1080/1553118X.2018.1452240

Varol, S. F. (2022). İletişim Çalışmalarına Postkolonyal Müdahale. *Selçuk İletişim*, 15, (1), 450-476.

VOSviewer. (2025). https://www.vosviewer.com

Weiss, W. (1971). Mass Communication. *Annual Review of Psychology*, *22*(1), 309-336. https://doi.org/10.1146/annurev.ps.22.020171.001521

Yanhao, C., Mustafa, H., & Ling, T. P. (2024). Mapping the research of travel live streaming: A bibliometric analysis using Vosviewer. *Cogent Social Sciences*, *10*(1), 2285254. https://doi.org/10.1080/23311886.2023.2285254

Yavuz, N. (2022). Sosyal bilimlerde sistematik literatür analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *51*, Article 51. https://doi.org/10.30794/pausbed.1134606

Yaylagül, Levent. (2019). Kitle İletişim Kuramları, Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar. *Dipnot Yayınları, Ankara.*

Yıldırım, E. (2019). Anadamar İletişim Araştırmaları 3: Güçlü Etkilere Dönüş. İçinde İ. Hıdıroğlu (Ed.) *İletişim Kuramları* (ss. 85-107). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

Zuboff, S. (2019). The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power. PublicAffairs.

Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization. *Organizational Research Methods*, *18*(3), 429-472. https://doi.org/10.1177/1094428114562629.